

วิเคราะห์การส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีบางประการ
ในหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ระดับประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6
ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

โดย

อุไรวรรณ หงษ์เหมื่อน
ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
วิทยาลัยครูกาญจนบุรี

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

ประกาศคุณูปการ

การทำวิจัยเรื่อง "วิเคราะห์การส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองที่
บางประการในหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ระดับประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6
หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521" นี้ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงาน
คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

ขอกราบขอบพระคุณพระราชาชนรมนิตเทศแห่งมหาวิทยาลัยที่
กรุณาสละเวลาช่วยตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์
คุณธรรมแห่งพลเมืองที่

ขอกราบขอบพระคุณพระเดชพระคุณท่านหลวงปู่สาม อภิภูจน ที่เป็น
กำลังใจอย่างสูงให้แก่ผู้วิจัยจนเป็นผลสำเร็จ

ขอขอบคุณ คุณสุภา กิจวรเกียรติ ที่ได้ให้การช่วยเหลือในการพิมพ์
และอัดสำเนา งานวิจัยฉบับนี้ด้วยดี

อุไรวรรณ หงษ์เหมือน

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง "วิเคราะห์การส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองคิยางประการ ในหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ระดับประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2531" มีวัตถุประสงค์เพื่อหาประเภทและปริมาณของคุณธรรมแห่ง พลเมืองคิ อันดับที่ของคุณธรรมแห่งพลเมืองคิ และเปรียบเทียบปริมาณพฤติกรรม ของตัวละครคานส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองคิ และคานทำลายคุณธรรมแห่งพลเมือง คิที่ปรากฏในหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ระดับประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยได้สร้าง เกณฑ์วิเคราะห์คุณธรรมแห่ง พลเมืองคิโดยให้ความหมายของคุณธรรม และกำหนดพฤติกรรมว่าอย่างไรเป็น พฤติกรรมคานส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองคิ และทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองคิ การรวบรวมข้อมูลจากการอ่านและพิจารณาให้คาคะแนนคุณธรรมแห่งพลเมืองคิ จากเรื่องทีอ่านจำนวน 50 เรื่อง ในหนังสือแบบเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 จำนวน 4 เล่ม

ผลการวิเคราะห์คุณธรรมแห่งพลเมืองคิในหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ระดับประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 จำนวนคุณธรรมแห่งพลเมืองคิ 15 คุณธรรม โดย แบ่งเป็นคานส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองคิและคานทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองคิ เมื่อจัดอันดับที่ของคุณธรรม พบว่าในคานส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองคิ คุณธรรมที่มี มากเป็นอันดับหนึ่งคือคุณธรรมความเมตตากรุณา อันดับสองคือ คุณธรรมความ กล้าหาญและเชื่อมั่นในตนเอง อันดับสามคือ คุณธรรมความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ และซกทน อันดับสี่คือคุณธรรมความเสียสละ เห็นประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว สำหรับพฤติกรรมคานทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองคิ ทีปรากฏมากเป็นอันดับหนึ่งคือ ความเมตตากรุณา อันดับสองคือ ความกตัญญูกตเวที อันดับสามคือการมีความ ภาควุมิใจและรู้จักหนุบารุงศิลปะ วัฒนธรรม และทรัพยากรของชาติ

เมื่อเปรียบเทียบปริมาณพฤติกรรมของตัวละครด้านส่งเสริมคุณธรรม
แห่งพลเมืองดี และด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดี พบว่ามีความแตกต่างกันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ปริมาณพฤติกรรมของตัวละครด้านส่งเสริม
คุณธรรมแห่งพลเมืองดีสูงกว่าปริมาณพฤติกรรมของตัวละครด้านทำลายคุณธรรมแห่ง
พลเมืองดี แสดงว่าแบบเรียนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 หลักสูตร
ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 มีเรื่องราวที่มีคุณค่าในด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่ง
พลเมืองดีบางประการแก่เยาวชนของชาติ

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	7
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	8
	ข้อตกลงเบื้องต้น	8
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	9
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ	10
	สมมุติฐานในการวิจัย	11
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
	คุณธรรมแห่งพลเมืองดี	12
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	18
	การศึกษาค้นคว้า	18
	กลุ่มประชากร	18
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณธรรมแห่งพลเมืองดี	18
	การตรวจสอบคุณภาพของเกณฑ์	38
	การรวบรวมข้อมูล	38
	การวิเคราะห์ข้อมูล	39
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	39
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	41
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	41
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	41
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	42

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
5	บทย่อ สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	75
	ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	75
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	75
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	75
	การวิเคราะห์ข้อมูล	76
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	77
	อภิปรายผล	84
	ข้อเสนอแนะ	88
	บรรณานุกรม	92

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	เกณฑ์ในการวิเคราะห์คุณธรรมแห่งพลเมืองดี	19
2	แสดงประเภทของคุณธรรมแห่งพลเมืองดีในหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 1 จำแนกตามพฤติกรรมค่านั่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีและพฤติกรรมค่านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีในระดับมาก ปานกลาง น้อย	43
3	แสดงประเภทของคุณธรรมแห่งพลเมืองดีในหนังสือแบบเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 2 จำแนกตามพฤติกรรมค่านั่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีและพฤติกรรมค่านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีในระดับมาก ปานกลาง น้อย	46
4	แสดงประเภทของคุณธรรมแห่งพลเมืองดีในหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เล่ม 1 จำแนกตามพฤติกรรมค่านั่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีและพฤติกรรมค่านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีในระดับมาก ปานกลาง น้อย	48
5	แสดงประเภทของคุณธรรมแห่งพลเมืองดีในหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เล่ม 2 จำแนกตามพฤติกรรมค่านั่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดี	50
6	ผลรวมของค่าอัตราส่วนร้อยละพฤติกรรมค่านั่งเสริมแห่งพลเมืองดีและพฤติกรรมค่านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีในหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ระดับชั้นประถมปีที่ 5 และ 6 จำนวน 4 เล่ม	52

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
7	แสดงอัตราส่วนร้อยละของความสำเร็จของกิจกรรม ค่านส่งเสริมกิจกรรมแห่งพลเมืองดี และกิจกรรมค่าน ทำลายกิจกรรมแห่งพลเมืองดี ในหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 1 และเล่ม 2	55
8	แสดงอัตราส่วนร้อยละของความสำเร็จของกิจกรรมค่าน ส่งเสริมกิจกรรมแห่งพลเมืองดี และกิจกรรมค่านทำลาย กิจกรรมแห่งพลเมืองดีในหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ระดับ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 1 และ เล่ม 2	58
9	แสดงอันดับที่ของกิจกรรมแห่งพลเมืองดีในหนังสือแบบเรียน ภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 1 และเล่ม 2	60
10	แสดงอันดับที่ของกิจกรรมแห่งพลเมืองดีในหนังสือแบบเรียน ภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เล่ม 1 และเล่ม 2	63
11	ค่าสถิติและผลการเปรียบเทียบปริมาณพฤติกรรมของตัวละคร ค่านส่งเสริมกิจกรรมแห่งพลเมืองดี และปริมาณพฤติกรรม ของตัวละคร ค่านทำลายกิจกรรมแห่งพลเมืองดีในหนังสือ แบบเรียนภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 1 และเล่ม 2	65
12	ค่าสถิติและผลการเปรียบเทียบปริมาณพฤติกรรมของตัวละคร ค่านส่งเสริมกิจกรรมแห่งพลเมืองดีและปริมาณพฤติกรรมของ ตัวละคร ค่านทำลายกิจกรรมแห่งพลเมืองดีในหนังสือแบบเรียน ภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เล่ม 1 และ เล่ม 2	70
13	ค่าสถิติและผลการเปรียบเทียบปริมาณพฤติกรรมของตัวละครค่าน ส่งเสริมกิจกรรมแห่งพลเมืองดีและปริมาณพฤติกรรมของตัวละคร ค่านทำลายกิจกรรมแห่งพลเมืองดีในหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ทุกกิจกรรม	74

บทที่ 1

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีวัฒนธรรมของตนเองไม่น้อยหน้าชนชาติใดทั้งสิ้น จากประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาเราสามารถกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมในสมัยสุโขทัย มีรากฐานมั่นคงและมีระดับสูงยิ่ง ภาษาไทยซึ่งเป็นเอกลักษณ์ประการหนึ่งก็มีปรากฏมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยและได้วิวัฒนาการจนก้าวหน้าไปอย่างมากจนถึงยุคปัจจุบัน หนังสือคำรับท้าวศรีจุฬาลักษณ์และไตรภูมิพระร่วงเป็นหนังสือที่แต่งขึ้นในสมัยนั้นได้กลายเป็นเครื่องมือถ่ายทอดความรู้ ทัศนคติ ความคิดอ่าน ความเป็นไปของบ้านเมืองและผู้คนในยุคนี้ให้เราได้เรียนรู้และทำให้การศึกษาประวัติศาสตร์ชาติไทยแจ่มชัดขึ้น ดังนั้นหนังสือจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ของคนในชาติและถ่ายทอดไปยังคนรุ่นต่อไป

หนังสือแบบเรียนภาษาไทยได้เข้ามามีบทบาทในการศึกษาของไทยต่อเนื่องมาในอดีตร้อยปี หนังสือแบบเรียนภาษาไทยเล่มแรกที่มีหลักฐานปรากฏอยู่คือ หนังสือจินตมณีของพระโหราธิบดี สมัยสมเด็จพระนารายณ์แห่งไว้พิศดารตั้งแต่หัด อ่าน เขียน จนถึงคำรำฉันทลักษณ์ การแต่งโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ในสมัยต่อมาที่มีหนังสือประเภทแบบเรียนเพิ่มขึ้นอีกมาก และได้มีวิวัฒนาการเป็นลำดับมาซึ่งเนื้อหาของแบบเรียนภาษาไทยแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมรอบตัว ได้แก่ สภาพสังคม เศรษฐกิจ และรวมไปถึงเรื่องราวทางการเมืองควย

หนังสือแบบเรียนที่ไต่เทรกปรัชญาทางการเมืองไว้ จะค่อย ๆ ซึมซาบเข้าไปในจิตสำนึกจนมีอิทธิพลสร้างทัศนคติต่อผู้อ่าน เป็นเครื่องมือช่วยในการศึกษาอบรมจิตใจของพลเมือง โดยให้ทั้งความบันเทิง ปลูกใจให้รักชาติ นอกจากนี้ยังเป็นบ่อเกิดของความรู้านาประการ เป็นพื้นฐานของการสอบสวนค้นคว้าอันมีประโยชน์ในค่านวิชาประวัติศาสตร์ ภาษา และมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักชาติ และศีลธรรมอันดีงาม

เนื่องจากแบบเรียนได้บรรจุเนื้อหาสาระที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นและการกระทำของคนในชาติเพื่อให้เป็นไปตามความมุ่งหมาย มีการเสนอเนื้อหาในรูปของความต่องการของสังคม อันเป็นประโยชน์ต่อการเมืองการปกครอง และมีอิทธิพลต่อความคิด ความเชื่อ ตลอดจน

คุณธรรมสูงสุดที่เป็นที่ยกย่องในวงการทหารและขุนนางที่ปรากฏในหนังสือที่แต่งในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก คือความซื่อสัตย์สุจริต และจงรักภักดีต่อผู้มีบุญคุณต่อเจ้านาย ในเรื่องรามเกียรติ์ ตอนที่พระรามตรัสยกย่องถึงความคิดของหนุมาน ก็ตรัสเรื่องความจงรักภักดี ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวหนังสือเรื่อง "สามก๊ก" ก็ได้กล่าวถึงความซื่อสัตย์ของกวนอูไว้หลายตอนจนเป็นที่เลื่องลือและนับถือทั่วไป และได้กลายเป็นเทพเจ้าแห่งความซื่อสัตย์

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเห็นว่าวิถีแห่งการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่จะโน้มน้าวจิตใจของคนให้เห็นผิดเป็นชอบได้ ทำจิตใจให้สูงขึ้นได้ ดังนั้นพระราชนิพนธ์ของพระองค์จึงส่งเสริมการศึกษาอบรมจิตใจของพลเมือง ซึ่งทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นตามเหตุการณ์ในสมัยของพระองค์มุ่งไปทางปลุกใจให้รักชาติโดยมีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับความรักชาติ รักหน้าที่ และทรงเน้นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศชาติ ตลอดจนความเป็นพลเมืองดี (ทิพย์สุนทร นาคชน, 2516 : 78) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าหนังสือนอกจากจะเป็นบ่อเกิดของความรุดหน้าประการแล้ว ยังสามารถใช้เพื่อจุดประสงค์อื่นได้ เช่น การปลุกใจ การใช้เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการบริหารประเทศ เสริมสร้างความรู้รักภักดีและเสียสละเพื่อชาติ รวมทั้งการส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีให้กับบุคคลในชาติด้วย

เป็นความจริงที่ว่าทุกสังคมหรือประเทศชาติจะเจริญรุ่งเรืองได้ก็ด้วยการมีพลเมืองเป็นคนดีและมีคุณสมบัติเป็นไปตามความต้องการหรือสังคมของประเทศนั้น ๆ แต่อย่างไรก็ตามโรงเรียนในสมัยแรก ๆ ยังไม่ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชนเป็นพลเมืองดีแต่อย่างใด จนกระทั่งถึงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 พระองค์ทรงโปรดให้เสนาบดี กระทรวงธรรมการ ประกาศชี้แจงเกี่ยวกับโครงการศึกษา พุทธศักราช 2456 ซึ่งมีจุดมุ่งหมายตอนหนึ่งว่า

"ภาคศึกษาบังคับ ได้แก่ ความรู้ทั้งฝ่ายสามัญศึกษาและวิสามัญศึกษาเพียงใด ซึ่งสมควรจะให้ราษฎรมีความรู้เห็นขึ้นไว้ทุกคน พอให้รับผิดชอบชีวิต วิชากลาง ๆ ไว้สำหรับให้พอแก่ที่จะต้องใช้ชดเชยกัน รู้จักทางที่จะรักษาทั้งส่วนชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินและชื่อเสียงให้พอครองตน เป็นพลเมืองดีได้ในคนหนึ่ง ๆ กับให้รู้จักการหาเลี้ยงชีพตามภูมิฐานะแห่งตระกูลของตน รวมเรียกว่า ประถมศึกษาภาคหนึ่ง" (ศึกษานิกร, กระทรวง กรมวิชาการ, 2504 : 48)

อาจกล่าวได้ว่า การยอมรับสิ่งสอนให้รักเรียนเป็นพลเมืองดี เป็นความมุ่งหมายอย่างหนึ่งที่ปรากฏอยู่ในแผนการศึกษาแห่งชาติ ตั้งแต่พุทธศักราช 2456 เป็นต้นมา เมื่อมีการปรับปรุงแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับต่อ ๆ มา ความมุ่งหมายนี้ก็ยังคงปรากฏอยู่เสมอ แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับพุทธศักราช 2503 ก็ได้กำหนดความมุ่งหมายของการอบรมให้เด็กเป็นพลเมืองดีไว้เป็นอันดับแรกดังนี้

"รัฐมีความมุ่งหมายให้พลเมืองทุกคนได้รับการศึกษาตามควรแก่ศักยภาพเพื่อเป็นพลเมืองดี มีศีลธรรมและวัฒนธรรม มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีสุขภาพสมบูรณ์มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย มีความรู้ความสามารถที่จะประกอบอาชีพและทำคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติ (ศึกษาธิการ, กระทรวง, 2504 : 1)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความมุ่งหมายที่สำคัญประการหนึ่งที่รัฐจัดการศึกษาให้แก่นักเรียนในชาติก็คือการฝึกอบรมให้พลเมืองของชาติเป็นคนดี และมีคุณสมบัติเป็นไปตามความต้องการของชาติ ซึ่งก็เป็นนโยบายของรัฐมาทุกยุคทุกสมัย แม้กระทั่งปัจจุบันซึ่งคุณสมบัติหรือคุณธรรมที่ต้องการเน้นสำหรับพลเมืองดีของชาติตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 มี 7 ประการ ดังนี้

1. ความเสียสละ เห็นประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว
2. วินัยในตนเอง มุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ
3. ความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์และอดทน
4. การรู้จักคิด วิจาร์ณ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
5. การมีทัศนคติที่ดีต่อคำวิจารณ์ และความแตกต่างระหว่างบุคคลหรือหมู่เหล่า
6. ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักยกย่องผู้อื่น
7. การรู้จักทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ โดยรู้จักเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ ผู้ตามที่ดี

และหลักสูตรเดียวกันนี้ก็ได้นำมาให้คุณสมบัติหรือคุณธรรมของการเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน และชาติ ซึ่งเป็นคุณสมบัติเดียวกันกับคุณธรรมแห่งพลเมืองดีอีก 7 ประการ ดังนี้

1. ความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
2. การรู้คุณค่า ชื่นชม และรักษาศิลปวัฒนธรรมของชาติ
3. ความสำนึกในหน้าที่และสิทธิของตน
4. การรู้ความสำคัญของครอบครัว สังคม และท้องถิ่นของตนเอง

5. การรู้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในภูมิภาคของโลกและมีความเข้าใจ
ดีต่อกัน
6. ความสามารถฝึกกำลังสติปัญญา กำลังกาย กำลังทรัพย์ เพื่อความเจริญ
และความมั่นคงของประเทศ
7. การรู้คุณค่าในความเป็นไทย และภูมิใจที่เกิดในแผ่นดินไทย

นอกจากนี้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราชการ 2521 ได้บรรจุวิชาจริยศึกษา
ให้เป็นวิชาหนึ่งในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ซึ่งกำหนดคุณธรรมที่ประสงค์จะปลูกฝังให้กับ
เยาวชนของชาติเพื่อความเป็นพลเมืองดี จำนวน 30 คุณธรรม คือ

1. การไม่ประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกาย
2. ความเมตตากรรูก
3. การไม่โลภและไม่ขโมย
4. ความเชื่อเพื่อเชื่อແและเสียสละ
5. การไม่ละเมิดของรักผู้อื่น
6. การรู้จักความพอดี
7. การไม่พูดปดและไม่พูดบิดเบือน
8. การมีสัจจะและความจริงใจ
9. การไม่ดองและเสพสิ่งเสพคิด
10. ความเป็นผู้มีสติและรู้จักยับยั้งชั่งใจ
11. ความเป็นผู้มีเหตุผล
12. ความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำชั่ว
13. ความขยันหมั่นเพียร
14. ความอดทน อคถ์
15. ความกตัญญู ความเชื่อมั่นในตนเอง
16. ความกตัญญูทเวที่
17. ความซื่อสัตย์สุจริต
18. การทำใจให้สงบมีสมาธิ
19. ความไม่เห็นแก่ตัว
20. ความประณีตและละเอียดถี่ถ้วน

21. ความตั้งใจเป็นธรรมไม่ลำเอียง
22. ความรับผิดชอบ
23. ความมีระเบียบวินัยและตรงต่อเวลา
24. การยอมรับความเปลี่ยนแปลง
25. มารยาทและนิสัยส่วนบุคคล
26. มารยาทในการแสดงความคิดเห็น
27. หลักธรรมในการอยู่ร่วมกัน
28. ความเป็นผู้มีวัฒนธรรม
29. ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
30. การแก้ไขข้อบกพร่อง การปฏิบัติค่านิยมต่าง ๆ (กรมวิชาการ 2520 :

280-323)

พรพิมล สันติหิรัญภาค ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้เสนอคุณธรรม 30 คุณธรรม ในหนังสือคุณวุฒิ
จำนวน 26 คน เลือกคุณธรรมที่เด่น ๆ 10 คุณธรรม ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิเลือกคุณธรรมต่อไปนี้

1. ความรับผิดชอบ
2. ความซื่อสัตย์สุจริต
3. ความมีเหตุผล
4. ความกตัญญูกตเวที
5. การรักษาระเบียบวินัย
6. ความเสียสละ
7. ความสามัคคี
8. การประหยัดและออมทรัพย์
9. ความยุติธรรม
10. ความอดสาหัส (พรพิมล สันติหิรัญภาค 2522 : 34-35)

ส่วนในหนังสือคู่มือสอนจริยศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ฉบับทดลอง) ของ
กรมการศาสนาระบุคุณธรรมที่ต้องการปลูกฝังให้กับเยาวชนของชาติ 10 คุณลักษณะ คือ

1. ความมีระเบียบวินัย
2. ความซื่อสัตย์สุจริตและยุติธรรม
3. ชยัน ประหยัด และประหยัดในสัมมาอาชีพ
4. สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ
5. รู้จักคิดริเริ่ม วิจาร์ณ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
6. กระตือรือร้นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย รักและเทิดทูนชาติ

ศาสนา และพระมหากษัตริย์

7. มีพลานามัยสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ
8. รู้จักพึ่งตนเองและมีภูมิคุ้มกัน
9. มีความภาคภูมิใจและรู้จักทำนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรม และทรัพยากรของชาติ
10. มีความเสียสละ เมตตาอารี กตัญญูกตเวที กล้าหาญ สามัคคีกัน

(กรมการศาสนา 2521 : คำชี้แจง)

เมื่อพิจารณาคุณธรรมแห่งพลเมืองที่ดีตามที่ปรากฏในความมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 และจากหนังสือคู่มือสอนจริยศึกษา รวมทั้งคุณธรรมเกณฑ์แห่งคุณวุฒิศึกเลือก ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษาแบบเรียนภาษาไทยในชั้นประถมศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งสำหรับการแสวงหาความรู้ของพลเมืองไทย เมื่อแรกเข้ารับการศึกษา เพื่อวิเคราะห์การส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีบางประการในหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ระดับประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 (ป.5-6) ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เพื่อจะได้ทราบว่า เนื้อหาในหนังสือแบบเรียนดังกล่าว มีการส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีด้านใดบ้าง และมากน้อยเพียงไร เพื่อจะได้ทราบความเด่น หรือความด้อย หรือความขาดไปของคุณธรรมด้านนั้น ๆ อันจะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงการเขียน การผลิต ให้แก่ผู้เขียนและผู้ผลิตแบบเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์การส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีบางประการที่ปรากฏในหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 (ป.5-6) ตามหลักสูตรประถมศึกษา 2521 โดยกำหนดจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อศึกษาหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 จะมีคุณธรรมแห่งพลเมืองที่ประเภทใดบ้าง และมากน้อยเพียงใด
2. เพื่อจัดอันดับคุณธรรมแห่งพลเมืองที่มีปรากฏในหนังสือแบบเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6
3. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของปริมาณพฤติกรรมของตัวละครด้านส่งเสริมและทำลายคุณธรรมแห่งพลเมือง

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบว่าแบบเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 มีเนื้อหาส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองที่ด้านใดบ้างให้แก่ผู้เรียน และมากน้อยเพียงใด
2. เพื่อเป็นแนวทางให้แก่ครูผู้สอนในการหยิบยกเอาคุณธรรมแห่งพลเมืองที่ประเภทนั้น ๆ ตามที่ปรากฏในแต่ละบทของหนังสือแบบเรียนเป็นจุดเน้นในการให้การฝึกอบรมแก่เยาวชนของชาติให้ตรงตามจุดประสงค์ของหลักสูตร
3. เพื่อเป็นแนวทางในการเขียน การผลิต และการปรับปรุงหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 (ป.5-6) ที่มีเนื้อหาสร้างเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองที่ด้านต่าง ๆ แก่ผู้เขียนและผู้ผลิต

ข้อตกลงเบื้องต้น

เมื่อพิจารณาความมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 คุณธรรมแห่งพลเมืองที่ ควรจะประกอบด้วยคุณธรรมด้านต่าง ๆ อย่างน้อย 15 ด้าน คือ

1. ความเสียสละ เห็นประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว
2. วินัยในตนเอง มุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ
3. ความซื่อสัตย์ ซื่อสัตย์ และอดทน
4. การรู้จักคิด วิจาร์ณ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
5. การมีขันติธรรมต่อคำวิจารณ์ และความแตกต่าง ระหว่างบุคคลหรือหมู่เหล่า
6. ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักยกย่องผู้อื่น

ผู้ตามที่ดี

7. การรู้จักทำงาน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ โดยรู้จักเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ
8. ความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
9. ความสำนึกในหน้าที่และสิทธิของตน
10. ความสามารถฝึกกำลังสติปัญญา กำลังกาย กำลังทรัพย์ เพื่อความเจริญและความมั่นคงของประเทศ
11. ความเมตตาากรุณา
12. ความกตัญญูกตเวทิตะ
13. ความกล้าหาญและเชื่อมั่นในตนเอง
14. ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
15. มีความภาคภูมิใจและรู้จักทำนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรม และทรัพยากรของชาติ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ศึกษาเฉพาะหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 (ป.5-6) ตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521

2. ศึกษาเฉพาะคุณธรรมแห่งความเป็นพลเมืองดีในค่านต่าง ๆ 15 ค่าน

คือ

- 2.1 ความเสียสละ เห็นประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว
- 2.2 วินัยในตนเอง มุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ
- 2.3 ความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ และอดทน
- 2.4 การรู้จักคิด วิจาร์ณ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
- 2.5 การมีขั้นตอนหรือค่านิยามวิจาร์ณ และความแตกต่างระหว่างบุคคล หรือหมู่เหล่า
- 2.6 ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักยกย่องผู้อื่น
- 2.7 การรู้จักทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ โดยรู้จักเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ ผู้ตามที่ดี
- 2.8 ความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

- 2.9 ความสำนึกในหน้าที่และสิทธิของตน
- 2.10 ความสามารถนึกกำลังสติปัญญา กำลังกาย กำลังทรัพย์ เพื่อความเจริญและความมั่นคงของประเทศ
- 2.11 ความเมตตากรุณา
- 2.12 ความกตัญญูกตเวที
- 2.13 ความกล้าหาญและเชื่อมั่นในตนเอง
- 2.14 ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
- 2.15 มีความภาคภูมิใจ และรู้จักทนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรม และทรัพยากรของชาติ

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. หนังสือแบบเรียนภาษาไทย หมายถึง หนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการจัดพิมพ์ให้เด็กได้อ่านตรงตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ซึ่งเป็นหนังสือส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทย ที่มีเนื้อหาสาระให้ความรู้ ความเพลิดเพลิน สาระประโยชน์ที่ไม่ขัดต่อวัฒนธรรมและประเพณีไทย
2. หนังสือแบบเรียนภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 (ป.5-6) หมายถึง หนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการจัดพิมพ์ให้เด็กได้อ่าน เพื่อให้ได้อ่านเนื้อหาสาระและความรู้ตรงตามระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 (ป.5-6) ของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
3. หลักสูตรประถมศึกษา หมายถึง รายการของกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ สำหรับจัดการเรียนการสอนในชั้นประถมศึกษา ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดขึ้นไว้ในปีพุทธศักราช 2521
4. คุณธรรม หมายถึง หลักของดีและความถูกต้อง ตามหลักเกณฑ์ทางจริยธรรม ทางศาสนา และวัฒนธรรม เป็นหลักที่ทุกคนยึดมั่นไว้เป็นหลักประจำใจ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ ทั้งนี้โดยมีความเชื่อว่า การประพฤติปฏิบัติเช่นนั้นจะนำมาซึ่งการอยู่ร่วมกันด้วยความสุข ทำความเจริญให้กับตนเองและผู้อื่น เพื่อให้สังคมเป็นระเบียบและมีความสุข (นวลเพ็ญ และวีรยุทธ วิเชียรโชติ 2518 : 27)

5. คุณธรรมแห่งพลเมืองดี หมายถึง คุณธรรมต่อไปนี้
 - 5.1 ความเสียสละ เห็นประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว
 - 5.2 วินัยในตนเอง มุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ
 - 5.3 ความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์และอดทน
 - 5.4 การรู้จักคิด วิचारณ์ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
 - 5.5 การมีขั้นตอนธรรมคอกำวิจารณ์ และความแตกต่างระหว่างบุคคลและหมู่เหล่า
 - 5.6 ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักยกย่องผู้อื่น
 - 5.7 การรู้จักทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ โดยรู้จักเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ และผู้ตามที่ดี
 - 5.8 ความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
 - 5.9 ความสำนึกในหน้าที่และสิทธิของตน
 - 5.10 ความสามารถนึกกำลังสติปัญญา กำลังกาย กำลังทรัพย์ เพื่อความเจริญและความมั่นคงของประเทศ
 - 5.11 ความเมตตาการุณา
 - 5.12 ความกตัญญูกตเวที
 - 5.13 ความกล้าหาญและเชื่อมั่นในตนเอง
 - 5.14 ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
 - 5.15 มีความภาคภูมิใจ และรู้จักทนุบำรุง ศิลปะ วัฒนธรรม และทรัพยากรของชาติ

6. การวิเคราะห์คุณธรรมแห่งพลเมืองดี หมายถึง การพิจารณาเรื่องราวที่ปรากฏในหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 (ป.5-6) ว่า เรื่องราวที่ปรากฏนั้น ส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีในค่านิยมบ้าง ตามหัวข้อคุณธรรมในข้อ 5

สมมุติฐานในการวิจัย

ปริมาณพฤติกรรมของตัวละครค่านิยมส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีและปริมาณพฤติกรรมของตัวละครค่านิยมทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ในหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 มีความแตกต่างกัน

คุณธรรมแห่งพลเมืองดี

ดร. สุกใจ เหล่าสนทร (2510 : 2-3) ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับการศึกษาว่าประเทศที่มีการศึกษาค้นคว้าไม่ได้นับแต่เพียงให้ประชาชนพลเมืองเป็นคนเฉลียวฉลาด มีความรู้กว้างขวาง มีศีลธรรม มีความรู้ทางศาสนา การรู้จักพระ รู้จักเคารพผู้ใหญ่ มีมารยาท อ่อนน้อม และร่างกายแข็งแรงเท่านั้น การศึกษาต้องชักจูงส่งเสริมให้ประชาชนพลเมืองมีความสามารถ 2 ประการ คือ

1. ความสามารถที่จะเป็นประชาชนพลเมืองดีของประเทศชาติ คือสามารถอยู่รวมในสังคมของชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ได้เป็นอย่างดี ไม่เป็นที่รังเกียจของคนอื่น ๆ ในชุมชนนั้น และดำเนินชีวิตอยู่อย่างเป็นประโยชน์แก่ชุมชนด้วย

2. ความสามารถที่จะประกอบอาชีพสุจริตตามความถนัดและความชำนาญที่ตนได้ศึกษามาเพื่อเป็นการช่วยดำรงชีวิตของตนและครอบครัว มิให้เป็นภาระของชุมชนที่ตนอยู่ร่วม

ติตัส (Titus) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมและศีลธรรม ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของพลเมืองดีของชาติโดยกล่าวว่า บุคคลส่วนมากมีแนวโน้มไปในทางปฏิเสธศีลธรรม และคำนิยมตามหลักศีลธรรม เด็กวัยรุ่นส่วนใหญ่มีการศึกษาคดี แต่ไม่ได้เสียสละเวลาหรือความสนใจเพื่อศึกษาค้นคว้าศีลธรรมจรรยา หรือคุณค่าความเป็นมนุษย์เท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะความเจริญทางวัตถุมีมากมายและรวดเร็ว ส่วนความเจริญทางศีลธรรมเป็นไปอย่างล่าช้าไม่ทันสมัย ความคิดเช่นนี้มีเพราะความเข้าใจไม่ถูกต้องตามหลักศีลธรรม ศีลธรรมหมายถึงความดีของธรรมชาติชีวิต เพื่อให้ปฏิบัติหลักนั้นได้มีความสุขในชีวิต ทำให้บุคคลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ชีวิตที่สมบูรณ์จึงเป็นจุดหมายของศีลธรรม ศีลธรรมจึงเป็นเรื่องของสังคมด้วย ศีลธรรมของหมู่คณะ ศีลธรรมของลูกเสือ ศีลธรรมของพ่อค้า ศีลธรรมของชาวพุทธ ศีลธรรมของชาติ และระหว่างชาติ ทุกคนจึงต้องปฏิบัติหน้าที่ตามที่มีในสังคมนั้น ๆ จึงจะทำให้สังคมอยู่อย่างสงบสุข จากคำกล่าวของติตัส (Titus) เป็นเครื่องยืนยันว่าเมื่อบุคคลสามารถประพฤติปฏิบัติตน ตามหลักของศีลธรรมก็ย่อมจะได้อธิว่าเป็นผู้มีคุณธรรมแห่งพลเมืองดี

ฮาวิกเฮอรัสต์ (Havighurst, 1961 : 358-360) ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับลักษณะของบุคคลที่จะช่วยพัฒนาสังคม ซึ่งก็คือคุณธรรมแห่งพลเมืองดีบางประการนั่นเอง ซึ่งตามที่เขากล่าวไว้ในบทความเรื่อง "Today's Children and Tomorrow's World" จะเป็นบุคคลที่มีลักษณะดังนี้

1. เป็นบุคคลที่มีลักษณะน่าคบ และมองโลกในแง่ดี
2. เป็นบุคคลที่มีความสามารถในการปกครองตนเองและพร้อมที่จะเผชิญกับเหตุการณ์ในอนาคตได้เป็นอย่างดี
3. เป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในกิจกรรมต่าง ๆ เสมอ
4. มีความสามารถในการควบคุมตนเองเกี่ยวกับความรู้สึกกับผิดชอบทางศีลธรรม
5. เป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยไม่ต้องอาศัยการกระตุ้นจากผู้อื่น
6. เป็นผู้มีเหตุผลและมองการณ์ไกล
7. เป็นผู้มีใจกว้างขวางและยอมรับฟังความคิดเห็นต่าง ๆ
8. เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว
9. เป็นผู้มองโลกในแง่วิทยาศาสตร์ และในแง่ศาสนาอย่างเข้าใจ

ดังนั้น จึงเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าบุคคลที่มีคุณธรรมแห่งพลเมืองดี จะช่วยพัฒนาสังคมและสร้างประโยชน์ให้แก่ชาติบ้านเมือง มีประโยชน์ต่อบุคคลและสังคมโดยส่วนรวม ทำให้สังคมสงบสุข มีความก้าวหน้า ปัญหาสังคมมีน้อย ผู้คนไม่เบียดเบียนเอาเปรียบกัน แต่จะเกื้อกูลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน คุณธรรมที่สังคมยอมรับว่าดีและจะพยายามปลูกฝังให้สมาชิกของสังคม ได้แก่ คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ความอดทน อคติสั้น ความขยันขันแข็ง ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละ ความเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ความไม่เห็นแก่ตัว ความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา ความไม่เอาเปรียบผู้อื่น ความเคารพคนอื่นในฐานะเป็นมนุษย์ ความซื่อตรงต่อหน้าที่ การรักความยุติธรรมและอื่น ๆ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นคุณธรรมที่สังคมไทยยอมรับและพยายามจะสร้างสรรค์ให้ขึ้นในหมู่คนไทย

ดังจะเห็นได้จากการที่กระทรวงศึกษาธิการอันเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงและอยู่จนเป็นทางการต่อการศึกษาของชาติ ก็ได้แถลงแนวทางในการให้การศึกษาว่า จะยึดในเรื่องจริยธรรม คุณธรรม ซึ่งกรมการศึกษานอกโรงเรียนนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ด้ยการจัดทำโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของชาติที่จะเจริญวัยเติบโตเป็นพลังของชาติต่อไปในอนาคต จึงได้ประมวลหลักปฏิบัติง่าย ๆ ที่สามารถจะนำมาใช้เป็น

ประจำทวนเป็นข้อคิดเตือนใจเยาวชนไทย มีชื่อว่า "หลักปฏิบัติของเยาวชน" มี 10 ข้อ ดังนี้

1. รู้จักตนเอง
2. เคารพศักดิ์ศรี
3. รู้ศึกษาเล่าเรียน
4. เพียรคบเพื่อนดี
5. มีระเบียบวินัย
6. จริงใจซื่อตรง
7. มั่นคงเมตตากรรมา
8. رفتارระนอนนอม
9. พรั่งพร้อมสามัคคี
10. มีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และวัฒนธรรมไทย

ซึ่งพิจารณาคแล้วจะเห็นว่าคุณธรรมบางอย่างมีลักษณะคล้ายคลึงกับที่ชาติ ลัทธิต และสถาบันระหว่างชาติสำหรับคนควาเรื่องเด็ก (2509) ได้ทำการศึกษาไว้

ชาติ ลัทธิต (2507 : 5) ได้ศึกษาเรื่องคุณธรรมแห่งพลเมืองดี โดยอาศัยและพิจารณาความมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503 มากำหนดคุณธรรมที่เป็นองค์ประกอบของความเป็นพลเมืองดี 10 ด้าน คือ

1. คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์
2. คุณธรรมที่มีต่อตนเอง
3. คุณธรรมที่มีต่อศาสนา
4. คุณธรรมด้านการศึกษา
5. คุณธรรมที่มีต่อชุมชน
6. คุณธรรมที่มีต่อครอบครัว
7. คุณธรรมที่มีต่อผู้อื่น
8. คุณธรรมด้านมนุษยธรรม
9. คุณธรรมด้านอำนาจ
10. คุณธรรมที่มีต่อประเทศชาติ

ชาติ ลัทธิ ได้สร้างสถานการณืขึ้นทั้งหมด 45 สถานการณื ในสถานการณืหนึ่ง ๆ จะมีทางออกในการแกไขปัญหา 2 แบบ แต่ละแบบจะมีคุณธรรม 10 อย่างแฝงไว้ เมื่อผู้ตอบเลือกทางใดก็แสดงว่ามีคุณธรรมในคํานั้น ในการสร้างสถานการณืต่าง ๆ นี้ได้ยึดหลักของ วุคัรพีที่ว่า "ถ้ามีสถานการณืหรือเหตุการณืต่าง ๆ มากะตุนให้คนเรามีโอกาสเลือกความสำคัญ ของทางออกในการแกไขปัญหาแล้ว จะแสดงให้เห็นเป้าหมายที่แตกต่างกันในการดำรงชีวิตของ คนได้ (ชาติ ลัทธิ 2507 : 9) เมื่อนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดสอบกับนักเรียนที่สำเร็จ ชั้นประถมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร จำนวน 291 คน ปรากฏว่า นักเรียนเลือกคุณธรรม ค่านความซื่อสัตย์เป็นคุณธรรมที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก และคุณธรรมที่สำคัญรอง ๆ ลงมา ตามลำดับคือ คุณธรรมค่านการเรียน คุณธรรมที่มีต่อชุมชน คุณธรรมค่านอำนาจ คุณธรรมที่มีต่อ ศาสนา คุณธรรมที่มีต่อผู้อื่น คุณธรรมค่านมนุษยธรรม คุณธรรมที่มีต่อประเทศชาติ คุณธรรม ที่มีต่อครอบครัว และคุณธรรมที่มีต่อตนเอง ทั้งเด็กชายและเด็กหญิงจัดอันดับความสำคัญของ คุณธรรมไม่แตกต่างกัน

สถาบันระหว่างชาติสำหรับคนควาเรื่องเล็ก (2509 : 299) ได้ทำการศึกษา ในเรื่องนี้เช่นกัน โดยกระทำกับนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาตอนต้นทุกภาคศึกษาพบว่า นักเรียน ในภาคศึกษาต่าง ๆ ทั้งชายและหญิงต่างจัดอันดับความสำคัญของคุณธรรม 10 ชนิดนี้ คล้ายคลึงกัน กล่าวคือคุณธรรมค่านความซื่อสัตย์ คุณธรรมเกี่ยวกับการเรียนร และคุณธรรมเกี่ยวกับศาสนา ทั้งสามชนิดนี้เป็นคุณธรรมที่มีความสำคัญมาก ส่วนคุณธรรมที่เกี่ยวกับตนเองมีความสำคัญน้อยที่สุด สำหรับคุณธรรมอื่น ๆ นักเรียนเหล่านี้เห็นว่ามีสำคัญใกล้เคียงกัน

ซูซีพ ออนโลกสูง (2516 : 93) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแสดงตัว ความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเอง กับคุณธรรมแห่งพลเมืองดีของเด็กที่จบชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 ปีการศึกษา 2514 ในโรงเรียนรัฐบาล ภาคศึกษา 11 จำนวน 300 คน ปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มนี้จัดลำดับความสำคัญของคุณธรรมแห่งพลเมืองดีค่านต่าง ๆ ไว้ดังนี้

- ลำดับที่ 1 คุณธรรมค่านความซื่อสัตย์
- ลำดับที่ 2 คุณธรรมที่เกี่ยวกับการเรียน
- ลำดับที่ 3 คุณธรรมที่เกี่ยวกับศาสนา คุณธรรมค่านมนุษยธรรม
- ลำดับที่ 4 คุณธรรมที่มีต่อชุมชน
- ลำดับที่ 5 คุณธรรมที่เกี่ยวกับอำนาจ และกฎข้อมบังคับ

- ลำดับที่ 6 คุณธรรมที่มีต่อผู้อื่น คุณธรรมที่มีต่อประเทศชาติและชนบประเพณี
 ลำดับที่ 7 คุณธรรมที่มีต่อครอบครัว
 ลำดับที่ 8 คุณธรรมที่มีต่อตนเอง

และเมื่อได้ศึกษาเปรียบเทียบการจัดลำดับความสำคัญของคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2514 ในภาคศึกษา 11 กับของนักเรียน ที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2505 และ 2514 มีการจัดลำดับความสำคัญของคุณธรรม ด้านต่าง ๆ คล้ายคลึงกัน

กาญจนา วรรณสุภา (2516 : 66) ได้ศึกษาเปรียบเทียบเรื่องเดียวกันนี้ แต่ ศึกษาเด็กนักเรียนในภาคศึกษา 6 ก็พบว่านักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2505 และ 2515 มีการจัดอันดับความสำคัญของคุณธรรมด้านต่าง ๆ คล้ายคลึงกันเช่นกัน

ความรู้อีกจากการวิจัยทั้งของชอุทัย ออนโลกสูง และกาญจนา วรรณสุภา ที่ศึกษา คุณธรรมแห่งพลเมืองดีของเด็กที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 2 รุ่น ที่จบการศึกษาห่างกัน ประมาณ 10 ปี แต่เป็นผู้ได้รับการศึกษาในหลักสูตรเดียวกัน คือหลักสูตรประถมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503 และพบว่า เด็กทั้ง 2 กลุ่ม เห็นความสำคัญของคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ไม่แตกต่างกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนที่เป็นผลผลิตของหลักสูตรประถมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503 มีความสำนึกในคุณธรรมแห่งพลเมืองดีในลักษณะคล้ายคลึงกัน จึงอาจ กล่าวได้ว่าเป็นไปตามความมุ่งหมายของหลักสูตร

ในการอบรมมนัสย์ให้แก่เด็กหรือการปลูกฝังคุณธรรมด้านต่าง ๆ ให้แก่เด็ก รวมทั้งคุณธรรมแห่งพลเมืองดีนั้นย่อมต้องอาศัยสิ่งแวดล้อมหลายอย่างทั้งตัวบุคคล และสื่อต่าง ๆ ที่จะเข้ามามีอิทธิพลในการปลูกฝังคุณธรรมต่าง ๆ กลุ่มบุคคลที่รับผิดชอบในการปลูกฝังคุณธรรม ให้แก่เด็กมากที่สุดเมื่อเด็กเข้ารับการศึกษาในโรงเรียน ก็ครูในทุกระดับการศึกษา นอกจากนั้น ก็ยังมีสื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์รายวัน รายสัปดาห์ ซึ่งจะมีส่วน ช่วยปลูกฝังคุณธรรมแห่งพลเมืองดีให้แก่เด็กด้วย โดยเฉพาะหนังสือแบบเรียนเด็กในวัยเรียน ส่วนส่วนใหญ่จะได้รับความรู้จากการอ่านหนังสือแบบเรียนมากกว่าหนังสืออื่น ๆ เพราะจะต้อง อ่าน ศึกษา ทำความเข้าใจ และฝึกฝนทักษะบางอย่างในบทเรียนตลอดระยะเวลาของการ ศึกษาในช่วงหนึ่ง ๆ จากการอ่านหนังสือแบบเรียนทำให้บุคคลเป็นผู้มีความรู้และความคิด

กว้างขวาง และยังส่งเสริมการดำรงชีวิต การเรียนรู้ระเบียบของสังคมและวัฒนธรรมทาง การเมือง การประกอบอาชีพ การสร้างสัมพันธภาพของผู้นับ และช่วยเสริมสร้างความ สามารถในการเลือกปฏิบัติระหว่างสิ่งที่ถูกและสิ่งที่ผิด เช่น ความเมตตา-ความโหดร้าย ความเอื้อเฟื้อเสียสละ-ความเห็นแก่ตัว ความขยัน-ความเกียจคร้าน เป็นต้น ซึ่งความสามารถ ในการเลือกปฏิบัติระหว่างสิ่งที่ถูกและสิ่งที่ผิดนี้ ถือว่าเป็นหัวใจของการดำรงชีวิตเมื่อเติบโต เป็นผู้ใหญ่ ความสามารถในการเลือกสรรนี้ เด็กเรียนรู้จากหนังสือได้ดีกว่าที่ผู้ใหญ่จะพร่ำบ่น ใ้ให้ฟัง เพราะนอกจากเด็กจะรำคาญแล้ว ยังผลักดันให้ปฏิเสธคุณธรรมต่าง ๆ ที่ผู้ใหญ่หยิบยื่น ใ้ให้อีกด้วย ยิ่งไปกว่านั้นการดำรงชีวิตในปัจจุบันนี้ ชีวิตประจำวันขึ้นอยู่กับ การเลือกและการ ตัดสินใจทั้งสิ้น ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งของพลเมืองที่ดีที่ชาติต้องการ โดยเฉพาะใน ระบอบประชาธิปไตยที่ต้องการให้บุคคลมีความสามารถในการตัดสินใจ ความถูกต้อง ความถูกต้อง การกล้าแสดงออกซึ่งความคิดเห็นต่อทุก ๆ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตตนและความอยู่รอดของสังคม โดยจะไม่เฉยเมยต่อภาระเหตุการณต่าง ๆ ในสังคมของตน ฉะนั้นจากประสบการณ์การ เรียนรู้จากหนังสือแบบเรียนจะช่วยให้เด็กตัดสินใจได้ดีขึ้น ไม่ต้องลองผิดลองถูก หนังสือ แบบเรียนจึงเป็นเวทีชีวิตที่ดีที่สุดอย่างหนึ่งที่เด็กจะได้เรียนรู้และพัฒนาคุณธรรมค่านต่าง ๆ รวมทั้งคุณธรรมแห่งพลเมืองที่ดีที่ ต้องการจะปลูกฝังตามความมุ่งหมายของหลักสูตรด้วย

เนื่องจากการศึกษาเกี่ยวกับคุณธรรมแห่งพลเมืองที่ดีตามที่ปรากฏในหนังสือแบบเรียน ภาษาไทยระดับประถมศึกษา ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ยังไม่มีผู้ใดทำ มาก่อน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเพื่อจะได้ทราบว่าแบบเรียนภาษาไทยระดับ ประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 (ป.5-6) ส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองที่ดีด้านใดบ้างตามที่ได้ กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษาในปัจจุบัน

บทที่ 3
วิธีการศึกษาค้นคว้า

เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้า
2. กลุ่มประชากร
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณธรรมแห่งพลเมืองดี
4. การตรวจสอบคุณภาพของเกณฑ์
5. การรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับคุณธรรมแห่งพลเมืองดี โดยศึกษาจากหนังสือวารสาร งานวิจัย เอกสาร และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเกณฑ์วิเคราะห์คุณธรรมแห่งพลเมืองดีด้านต่าง ๆ

2. กลุ่มประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ หนังสือแบบเรียนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 1 และเล่ม 2 กับหนังสือแบบเรียนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เล่ม 1 และเล่ม 2 จำนวน 4 เล่ม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณธรรมแห่งพลเมืองดี

ผู้วิจัยได้สร้างเกณฑ์วิเคราะห์คุณธรรมแห่งพลเมืองดี โดยให้ความหมายของคุณธรรมและแจกแจงคุณธรรมออกมาเป็นพฤติกรรมทั้งด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีและด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดี จากนั้นนำเกณฑ์ที่แก้ไขเรียบร้อยแล้วให้พระราชา-ธรรมนิเทศ แห่งมหาวิทยาลัย วัชรบรรณิเวศวิหาร ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านคุณธรรม ผู้หนึ่งพิจารณาความเหมาะสมถูกต้อง และนำมาแก้ไขตามคำแนะนำเพื่อให้ได้เกณฑ์วิเคราะห์ที่ดีที่สุด

ตาราง 1 เกณฑ์ในการวิเคราะห์คุณธรรมแห่งพลเมืองดี

คุณธรรม	ความหมาย	พฤติกรรมค่าน ส่งเสริม	พฤติกรรมค่าน ทำลาย
1. ความเสียสละ เห็น ประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว	<p>ความเสียสละ คือ ความไม่โลภ มีจิตใจ กว้างขวาง เอื้อเพื่อ เผื่อแผ่ ช่วยเหลือ เกื้อกูล อดทนอดกลั้น สละ ความสุขสบายและ ผลประโยชน์ส่วนตน ไม่คับแคบเห็นแก่ตัว</p> <p>คุณธรรมค่าน เสียสละนี้ มีความ สัมพันธ์กับความโอบอ้อม อารีและความเอื้อเพื่อ เผื่อแผ่ควย กล่าวคือ ความโอบอ้อมอารีคือ การแสดง ความเห็นใจ ผู้อื่น ช่วยเหลือผู้อื่น ควยน้ำใจ แบ่งปันความ สุข ความสะดวกสบาย ให้แก่ผู้อื่น เช่น ช่วย เหลือการงานของผู้อื่น ให้สำเร็จ ช่วยผู้ตก ทุกข์ได้ยากให้พ้นทุกข์ โดยไม่ตอกรอให้เขา ออกปาก</p>	<p>1. ให้อภัยของแก่ เพื่อนหรือเพื่อน- บ้านในโอกาส อันควร</p> <p>2. ช่วยดูแลเด็ก คนชรา และ ผู้เจ็บป่วย (จูงคนตาบอด ข้ามถนน สละที่นั่ง ในรถเมล์ ฯลฯ)</p> <p>3. ช่วยการงานผู้อื่น ให้สำเร็จโดยไม่ ตอกรอให้เขา ออกปาก</p> <p>4. ให้ข่าวสารความรู้ และข้อคิดที่เป็น ประโยชน์ต่อผู้อื่น</p>	<p>1. ไม่ให้อภัยของแก่ เพื่อนหรือเพื่อน- บ้านในโอกาส อันควร</p> <p>2. ไม่ช่วยดูแลเด็ก คนชรา และ ผู้เจ็บป่วย</p> <p>3. จิตใจคับแคบไม่คิด ช่วยเหลือกิจการ งานของผู้อื่น</p> <p>4. ปิดบังข่าวสาร ความรู้และข้อคิด ที่เป็นประโยชน์ ต่อผู้อื่น</p>

คุณธรรม	ความหมาย	พฤติกรรมด้านส่งเสริม	พฤติกรรมด้านทำลาย
<p>2. ความมีวินัยในตนเอง มุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ</p>	<p>ความเชื่อเพื่อเชื่อแต่คือการให้มันสิ่งของหรือสิ่งที่เรามีมากกว่าหรือแม้ไม่มากแก่ผู้อื่น</p> <p>ความมีวินัยในตนเอง หมายถึงความสามารถของบุคคล ในการควบคุมอารมณ์ หรือพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวัง แม้จะมีสิ่งเร้าจากภายนอก เช่นบุคคลอื่น หรือสิ่งเร้าภายในตนเอง เช่น อุปสรรคหรือความปรารถนาใดก็ตามก็ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่มุ่งหวังไว้ บุคคลที่เป็นผู้มีวินัยในตนเองจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ มุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ โดยไม่ต้องอาศัยการควบคุม บังคับบัญชาจากผู้อื่น</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปฏิบัติหน้าที่หรือบทบาทที่ได้รับมอบหมายโดยไม่ต้องมีการบังคับควบคุมจากผู้อื่น 2. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุจริต ไม่เห็นแก่อามิสสินจ้าง 3. ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จทันเวลาที่กำหนด และได้ผลงานที่ดีตามต้องการ 4. ไม่หลีกเลี่ยงหน้าที่ที่ตนควรปฏิบัติ เช่น การเสียภาษีอากร การเกณฑ์ทหาร 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ไม่ปฏิบัติภาระหน้าที่หรือบทบาทที่ได้รับมอบหมายถ้าไม่มีการบังคับควบคุมจากผู้อื่น 2. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความไม่สุจริต หรือเห็นแก่อามิสสินจ้าง 3. ทำงานที่ได้รับมอบหมายไม่เสร็จทันเวลา หรือผลงานที่ได้ไม่ทำตามต้องการ 4. หลีกเลี่ยงหน้าที่ที่ตนควรปฏิบัติ

คุณธรรม	ความหมาย	พฤติกรรมด้านส่งเสริม	พฤติกรรมด้านทำลาย
3. ความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์และอดทน	<p>ความขยันหมั่นเพียร หมายถึง ความพยายาม ความบากบั่น ไม่ท้อแท้ ต่อการทำกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่ง เพื่อความสำเร็จ โดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย ยากลำบากและพร้อมจะฟันฝ่าอุปสรรคด้วยตนเอง</p> <p>ความซื่อสัตย์ หมายถึง ความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งเป็นการประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมาทั้งกาย วาจา ใจ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น รวมทั้งไม่ทำความเดือดร้อนให้แก่ผู้ใด แม้แต่เรื่องเล็กน้อย เช่น ไม่โกหกหลอกลวง ไม่ลักขโมย</p> <p>ความอดทน หมายถึง ความอดทนอดกลั้นหรือขันติ คือ</p>	<p>1. ขยันในการเรียนและการทำงาน</p> <p>2. อดทนในการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จและมี ความเพลิดเพลินในการทำงาน</p> <p>3. กระตือรือร้นในการริเริ่มทำสิ่งใหม่ ๆ</p> <p>4. ไม่ผลัดวันประกันพรุ่ง</p> <p>5. รักษาความสัตย์สุจริตที่ให้ได้</p> <p>6. ไม่พูดเท็จ</p> <p>7. ไม่คคโกง หรือใช้เล่ห์เหลี่ยมหลอกลวง</p> <p>8. ไม่ลักขโมย ทรัพย์สิน ฉกชิงวิ่งราว</p>	<p>1. เกียจคร้านในการเรียนและการทำงาน</p> <p>2. ไม่มี ความอดทนในการทำงาน ให้เป็นผลสำเร็จ ขอบ้างเหตุต่าง ๆ เพื่อจะได้ไม่ต้องทำงาน</p> <p>3. ขาดความกระตือรือร้นในการริเริ่มทำสิ่งใหม่ ๆ</p> <p>4. ผลัดวันประกันพรุ่ง</p> <p>5. ไม่ปฏิบัติตามความสัตย์สุจริต</p> <p>6. พูดเท็จ</p> <p>7. คคโกง หลอกลวง</p> <p>8. ลักขโมย ทรัพย์สิน ฉกชิงวิ่งราว</p>

คุณธรรม	ความหมาย	พฤติกรรมด้านส่งเสริม	พฤติกรรมด้านทำลาย
	<p>ความรู้จักยับยั้งชั่งใจ ในเมื่อกระทบกับสิ่งที่ ไม่พอใจ</p>	<p>9. ไม่ถือเอาของ ผู้อื่นเป็นของตน (เก็บของตกนำ ส่งคืนเจ้าของ)</p> <p>10. ควบคุมตนเองได้ ด้วยควมมีสติ และรู้จักยับยั้งชั่ง ใจ เมื่อประสบกับ เหตุการณ์ที่ไม่ คาดฝันอย่าง กระทันหัน และ ตัดสินใจเหตุการณ์ นั้น ๆ ใค้ด้วยดี</p> <p>11. ความรู้ตัวว่าควร พูดเรื่องใดกับใคร เช่น ไม่พูด เพื่อเจอ</p>	<p>9. ถือเอาของผู้อื่น เป็นของตน</p> <p>10. ไม่รู้จักควบคุม ตนเอง เช่น แสดงความโมโห หงุดหงิด จนเฉียว</p> <p>11. พูดเพื่อเจอ</p>
<p>4. การรู้จักคิดวิจารณ์ และตัดสินใจอย่าง มีเหตุผล</p>	<p>หมายถึงสภาพความ สามารถทางสมอง ของ บุคคลที่จะระลึกถึงสิ่ง ต่าง ๆ ที่เคยเรียนรู้ ไปแล้ว รวมทั้งการ ประสมประสานความ รู้ใหม่และความรู้เก่า เข้าด้วยกัน เพื่อสร้าง</p>	<p>1. แสดงความสามารถ ในการใช้ปัญญา ในการคิดแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ อย่างเหมาะสม</p>	<p>1. ไม่สามารถคิด หาวิธีการใน การแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ อย่างเหมาะสม</p>

คุณธรรม	ความหมาย	พฤติกรรมค่าน ส่งเสริม	พฤติกรรมค่าน ทำลาย
	<p>ความเข้าใจและคิดหา คำอธิบาย คำตอบ เกี่ยวกับความเชื่อ การปฏิบัติ และ ประสบการณ์ต่าง ๆ ทางธรรมชาติ โดย ผ่านการพิจารณา ไตร่ตรองอย่าง รอบคอบก่อนจะนำไปสู่ การตัดสินใจโดยใช้ หลักของความมีเหตุผล ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม</p>	<p>2. พิจารณาไตร่ตรอง เรื่องราวต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลและ รอบคอบ</p> <p>3. ไม่หลงเชื่อมงาย ในสิ่งที่ไม่มีความ เหตุผล (เช่น เชื่อโชคลาง ของขลัง)</p> <p>4. ยอมรับความคิดอัน ถูกต้อง และมี เหตุผลของผู้อื่น อันแตกต่างจากตน</p> <p>5. ปรับตัวให้เข้ากับ สภาพที่เปลี่ยนแปลง ในชีวิตประจำวัน ในทางที่ถูกที่ควร</p>	<p>2. ไม่พิจารณา ไตร่ตรอง เรื่องราว ต่าง ๆ อย่าง มีเหตุผลและ รอบคอบ</p> <p>3. เชื่อมงาย ในสิ่งที่ไม่ มีความ เหตุผล</p> <p>4. ไม่ยอมรับฟัง ความคิดของ คนอื่น ยึดมั่น ในความคิด ของตน แม้ จะรู้ว่าผิด</p> <p>5. ไม่ยอมปรับตัว ให้เข้ากับสภาพ ที่เปลี่ยนแปลง</p>
<p>5. การมีสันติธรรมต่อ คำวิจารณ์และ ความแตกต่าง ระหว่างบุคคล หรือหมู่คณะ</p>	<p>หมายถึงการมี ความอดทน อดกลั้น รู้จักยับยั้งชั่งใจเมื่อ กระทบกับคำวิพากษ์ วิจารณ์ของผู้อื่นที่</p>	<p>1. สามารถเข้าใจ ตนเอง ไม่ให้ โกรธต่อการว่า กล่าวเลียดสีของ บุคคลอื่น หรือเมื่อ</p>	<p>1. แสดงความ โกรธ เมื่อ ถูกว่ากล่าว เลียดสีหรือ ประสบกับ</p>

คุณธรรม	ความหมาย	พฤติกรรมด้านส่งเสริม	พฤติกรรมด้านทำลาย
<p>6. ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักยกย่องผู้อื่น</p>	<p>ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา หมายถึง ความเป็นผู้มีจิตใจเข้มแข็ง ไม่กลัวความพ่ายแพ้ รู้จักแพ้ รู้จักชนะ เมื่อแพ้ไม่เสียใจ หรือแสดงความเคียดแค้นผู้ชนะ เมื่อชนะไม่ลึงโลด เหน่อเหิม รวมทั้งไม่เอาเปรียบผู้อื่น</p>	<p>1. ประสบกับเหตุการณ์หรือสิ่งที่ไม่พอใจ</p> <p>2. ไม่ทำร้ายคำวาบุคคลอื่น ซึ่งทำให้ตนเองโกรธหรือไม่พอใจ</p> <p>3. การรู้จักควบคุมตนเองด้วยความมีสติและรู้จักยับยั้งชั่งใจที่จะโต้ตอบการกระทำเลวของผู้อื่น</p> <p>4. การให้อภัยและยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล</p> <p>1. ยอมรับความพ่ายแพ้ด้วยความเต็มใจ</p> <p>2. ไม่แสดงอาการเยาะเย้ยผู้แพ้เมื่อตนชนะ</p> <p>3. ไม่อาฆาตพยาบาทผู้อื่น</p>	<p>เหตุการณ์หรือสิ่งที่ไม่พอใจ</p> <p>2. ทำร้ายคำวาบุคคลอื่น ซึ่งทำให้ตนเองโกรธหรือไม่พอใจ</p> <p>3. ไม่รู้จักควบคุมตนเอง เช่น แสดงความโมโห หงุดหงิด อุนเฉียว</p> <p>4. การไม่ให้อภัยและไม่ยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล</p> <p>1. ไม่ยอมรับว่าตนเป็นผู้พ่ายแพ้</p> <p>2. เยาะเย้ยผู้แพ้เมื่อตนชนะ</p> <p>3. อาฆาตพยาบาทผู้อื่น</p>

คุณธรรม	ความหมาย	พฤติกรรมด้านส่งเสริม	พฤติกรรมด้านทำลาย
	<p>การรู้จักยกย่องผู้อื่น หมายถึง ความเป็นผู้มีน้ำใจดี ไม่แบ่งชั้นวรรณะ ไม่รังเกียจผู้อื่น ให้การยกย่องสรรเสริญผู้อื่นเมื่อเขากระทำสิ่งที่ดีควรสรรเสริญ</p>	<p>4. ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ทั้งในค่าน้ำกินและ การดำเนินชีวิต</p> <p>5. ยกย่องสรรเสริญผู้ทำความดี</p> <p>6. ไม่พูดเสียชื่อเสียงผู้อื่น</p> <p>7. ไม่แสดงความรังเกียจผู้มีฐานะคอกว่าตน</p> <p>8. ไม่สนับสนุนบุคคลผู้ที่ชอบถูกเหยียดหยามผู้อื่น</p>	<p>4. เอาเปรียบผู้อื่น ทั้งในค่าน้ำกิน และการดำเนินชีวิต</p> <p>5. นินทาว่าร้ายผู้ทำความดี</p> <p>6. พูดเสียชื่อเสียงผู้อื่น</p> <p>7. แสดงความรังเกียจผู้มีฐานะคอกว่าตน</p> <p>8. สนับสนุนบุคคลที่ชอบถูกเหยียดหยามผู้อื่น</p>
<p>7. การรู้จักทำงาน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้โดยรู้จักเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ ผู้ตามที่ดี</p>	<p>หมายถึง การทำหน้าที่ของตนให้ถูกต้องตามแบบแผน กฎ ข้อบังคับของหมู่คณะ มีความรับผิดชอบ ไม่หลีกเลี่ยง ละเลย ไม่ก้าวร้าวในงานในหน้าที่ของผู้อื่น การร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ มีความสมัครสมานสามัคคีเพื่อ</p>	<p>1. ปฏิบัติตนตามระเบียบ วินัย กฎ ข้อบังคับในหมู่คณะของตน</p> <p>2. ไม่หลีกเลี่ยงหน้าที่ที่ตนจะต้องปฏิบัติ</p> <p>3. ไม่ก้าวร้าวในหน้าที่การงานของคนอื่น</p>	<p>1. ไม่ปฏิบัติตนตามระเบียบ วินัย กฎ ข้อบังคับในหมู่คณะ</p> <p>2. หลีกเลี่ยงหน้าที่ที่ตนจะต้องปฏิบัติ</p> <p>3. ก้าวร้าวในหน้าที่ของคนอื่น</p>

คุณธรรม	ความหมาย	พฤติกรรมด้านส่งเสริม	พฤติกรรมด้านทำลาย
	<p>สร้างประโยชน์และความสุข รู้จักปรับทัศนคติของคนที่เปลี่ยนแปลงไปในฐานะต่าง ๆ ใค้อย่างเหมาะสม เช่น การเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ ผู้ตาม</p>	<p>4. ร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของทุกคน</p> <p>5. มีความรักใคร่ปรองคอง ไม่ก่อกองทะเลาะวิวาท</p> <p>6. ให้ความเคารพยกย่องผู้อื่นตามฐานะและบทบาท เช่น ผู้น้อยแสดงการอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่หรือผู้ที่อยู่ในฐานะที่ควรยกย่อง เช่น หัวหน้า หรือผู้นำ</p>	<p>4. ไม่ให้ความร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของทุกคน</p> <p>5. ก่อกองทะเลาะวิวาทหรือยุบยให้แตกสามัคคี</p> <p>6. ไม่เคารพยกย่องผู้อื่นตามฐานะและบทบาท ไม่เคารพผู้ใหญ่หรือผู้ที่ควรยกย่อง</p>
<p>8. ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข</p>	<p>หมายถึง การแสดงออกของบุคคลที่จะยึดถือเอาระบอบประชาธิปไตยเป็นหลักในการปกครองประเทศ ซึ่งเป็นระบอบการปกครองที่ให้สิทธิแก่ประชาชนในการมีส่วนร่วมในการปกครอง</p>	<p>1. ปฏิบัติตามกฎหมายและสิทธิของตน</p> <p>2. ไม่คิดมุ่งร้ายหรือทำลายความมั่นคงของระบอบประชาธิปไตย</p>	<p>1. ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและสิทธิของตน</p> <p>2. คิดมุ่งร้ายหรือทำลายความมั่นคงของระบอบประชาธิปไตย</p>

คุณธรรม	ความหมาย	พฤติกรรมด้านส่งเสริม	พฤติกรรมด้านทำลาย
	<p>โดยยึดหลักที่ว่า ผู้ปกครองจะมาปกครองจะต้องได้รับความยินยอมจากผู้ใต้ปกครองและผู้ใต้ปกครองมีสิทธิจะเปลี่ยนตัวผู้ปกครองได้เป็นครั้งคราว สำหรับการปกครองของประเทศไทยได้มีบทบัญญัติให้มีพระมหากษัตริย์ทรงดำรงตำแหน่งพระประมุขของชาติ ดังนั้นจึงต้องมีความภักดีต่อพระมหากษัตริย์คือการเทิดทูนพระเกียรติถวายอารักขา และพร้อมใจกันปฏิบัติตามพระราชประสงค์อันมุ่งความเจริญและความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง</p>	<p>3. ส่งเสริม ชักชวนให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิตามหน้าที่ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย</p> <p>4. ถวายความจงรักภักดีในฐานะเป็นปวงชนบุคคล เช่น ไม่ลบหลู่คูหามีน ไม่ล่วงเกิน</p> <p>5. สนใจในการเมืองระบอบประชาธิปไตยและสนใจที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง</p> <p>6. ไม่มีทัศนคติแบบเจ้าขุนมูลนายและบทบาทที่ขัดต่อการพัฒนาในระบอบประชาธิปไตย</p>	<p>3. ชักขวางไม่ให้ผู้อื่นใช้สิทธิตามหน้าที่ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย</p> <p>4. ไม่ถวายความจงรักภักดีในฐานะเป็นปวงชนบุคคล</p> <p>5. ไม่สนใจและไม่เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย</p> <p>6. มีทัศนคติแบบเจ้าขุนมูลนายและบทบาทที่ขัดต่อการพัฒนาในระบอบประชาธิปไตย</p>

คุณธรรม	ความหมาย	พฤติกรรมค่าน ส่งเสริม	พฤติกรรมค่าน ทำลาย
9. ความสำนึกใน หน้าที่และสิทธิของ ตน	หมายถึง การที่ บุคคลมีความรู้ใน เรื่องราวต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้องกับหน้าที่ และสิทธิของตน ใน ฐานะที่เป็นบุคคลหนึ่ง ในประเทศที่ตนอาศัย อยู่ ซึ่งความรู้ที่ กล่าวนี้เกี่ยวกับความรู ข้อเท็จจริง เกี่ยวกับ ตัวบทกฎหมาย และ สิทธิหน้าที่ของคนไทย	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปฏิบัติหน้าที่ของตน ตามที่กำหนดไว้ ใน ตัวบทกฎหมาย เช่น หน้าที่การเสียภาษี อากร หน้าที่เข้ารับ ราชการทหาร หน้าที่ช่วยเหลือ ร่วมมือ รักษา ความสงบเรียบร้อย ของบ้านเมือง ฯลฯ 2. สนใจในสิทธิและ หน้าที่ที่ตนพึงกระทำ ในฐานะที่เป็น สมาชิกของสังคม และพลเมืองของ ประเทศ 3. มีความรู้ความ เข้าใจในสิทธิและ หน้าที่ของตนเป็น อย่างดี และมี ความรักและ หวงแหนในสิทธิ ของตน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ไม่ปฏิบัติหน้าที่ ของตนตามที่ กำหนดไว้ ในตัวบท กฎหมาย 2. ไม่สนใจในสิทธิ และหน้าที่ที่ตน พึงกระทำใน ฐานะเป็น สมาชิกของ สังคมและ พลเมืองของ ประเทศ 3. ไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ในสิทธิและ หน้าที่ของตน และไม่มี ความรักและ หวงแหนใน สิทธิของตน

คุณธรรม	ความหมาย	พฤติกรรมค่าน ส่งเสริม	พฤติกรรมค่าน ทำลาย
<p>10. ความสามารถนึก กำลังสติปัญญา กำลังกาย กำลัง ทรัพย์ เพื่อความ เจริญและความ มั่นคงของประเทศ</p>	<p>หมายถึงการถือ ประโยชน์ส่วนรวม การให้ความร่วมมือ ด้วยการอุทิศแรงงาน สติปัญญา และทรัพย์สิ้น เพื่อสร้างความเจริญ ต่อส่วนรวม ให้ความ ร่วมมือกับชุมชน สังคม ทางราชการที่เอื้อ อำนวยให้เกิดความสุข และความมั่นคงของ ประเทศ</p>	<p>1. ร่วมมือกันทำงาน โดยอุทิศ ทั้งทาง ค่านแรงกาย สติปัญญาและ ทรัพย์สิ้น เพื่อ ประโยชน์แก่สังคม และชาติบ้านเมือง โดยส่วนรวม</p> <p>2. เสียสละความสุข ทรัพย์สิ้น ตลอดจน ชีวิตของตน เพื่อ ป้องกันเอกราช และความมั่นคง ของชาติ</p> <p>3. ร่วมมือกันสร้าง และซ่อมแซม สาธารณสมบัติ โดยการอุทิศ แรงงานและ ทรัพย์สิ้น</p>	<p>1. ไม่ให้ความ ร่วมมือใน การทำงาน ไม่อุทิศแรงกาย สติปัญญา และ ทรัพย์สิ้น เพื่อ ประโยชน์แก่ สังคมและ ชาติบ้านเมือง โดยส่วนรวม</p> <p>2. ไม่เสียสละ ความสุข ทรัพย์สิ้น ตลอดจน ชีวิตของตน เพื่อป้องกัน เอกราชและ ความมั่นคง ของชาติ</p> <p>3. ไม่ให้ความ ร่วมมือใน การสร้าง และซ่อมแซม สาธารณ สมบัติโดย</p>

คุณธรรม	ความหมาย	พฤติกรรมด้านส่งเสริม	พฤติกรรมด้านทำลาย
11. ความเมตตา กรุณา	<p>ความเมตตา คือ ความรักใคร่ปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุข ในเมื่อตนได้รับความสุขสำราญแล้วก็ต้องการให้ผู้อื่นได้รับบ้าง เป็นการแสดงอัชฌาสัย จิตใจกว้างขวางต่อเพื่อนมนุษย์และสัตว์เดือหน้</p> <p>ความกรุณา คือ ความสงสาร ปรารถนาจะช่วยให้เขาพ้นทุกข์ ใฝ่ใจในอันจะปลดเปลื้องบ่าบับความทุกข์ยากเดือดร้อนของมนุษย์และสัตว์</p>	<p>4. รู้คุณค่าของสาธารณสมบัติ ตลอดจนการใช้ อย่างประหยัด และถูกวิธี</p> <p>1. ช่วยผู้ประสบภัย ค้ำกำลังกาย เช่น ช่วยชีวิตคน หรือสัตว์ ช่วยคนตกน้ำ</p> <p>2. ช่วยผู้ประสบภัย ค้ำกำลังทรัพย์ เช่น บริจาค ทรัพย์ ให้ที่อยู่อาศัย</p> <p>3. ให้ทาน (เงิน, อาหาร)</p> <p>4. ให้อภัยผู้ที่ทำผิด</p>	<p>การอุทิศ แรงงานและ ทรัพย์สิน</p> <p>4. ไม่รู้คุณค่าของ สาธารณสมบัติ ตลอดจนการใช้ อย่างประหยัด และถูกวิธี</p> <p>1. ไม่ช่วยเหลือ ผู้ประสบภัย ค้ำกำลังกาย</p> <p>2. ไม่ให้ความ ช่วยเหลือ ผู้กำลังประสบ ภัย ค้ำกำลัง ทรัพย์</p> <p>3. ไม่ทำทาน</p> <p>4. ไม่ให้อภัยผู้ที่ ทำผิด</p>

คุณธรรม	ความหมาย	พฤติกรรมด้านส่งเสริม	พฤติกรรมด้านทำลาย
13. ความกล้าหาญและเชื่อมั่นในตนเอง	<p>ผู้มีความสำนึกในความช่วยเหลือของผู้ที่ทำความแก่ตน แม้เพียงเล็กน้อย และ/หรือในประโยชน์ที่ตนได้รับจากสัตว์หรือสิ่งของและสนองคุณตามสภาพ</p> <p>ความมีใจเด็ดขาด เข้มแข็ง ไม่หวาดหวั่นต่อความลำบากและอันตรายใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้น มีจิตใจมั่นคงเมื่อเผชิญหน้ากับอันตราย กล้าทำทุกอย่างที่ถูกต้องและมีเหตุผลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและตนเอง</p>	<p>6. ทำบุญอุทิศให้ผู้มีบุญคุณเมื่อล่วงลับ</p> <p>1. กล้าพูดในสิ่งที่มีเหตุผล</p> <p>2. ไม่ประหม่า กระดากอายเมื่ออยู่ต่อหน้าบุคคลจำนวนมาก</p> <p>3. กล้าแสดงความสามารถของตนในสิ่งที่เห็นประโยชน์</p> <p>4. กล้าช่วยชีวิตของผู้ที่ตกอยู่ในอันตรายในเมื่อตนสามารถช่วยได้</p>	<p>6. ไม่ทำบุญอุทิศให้ผู้มีบุญคุณเมื่อล่วงลับ</p> <p>1. ขลาดกลัวในการพูดในสิ่งที่มีเหตุผล</p> <p>2. ประหม่า กระดากอายเมื่ออยู่ต่อหน้าบุคคลจำนวนมาก</p> <p>3. ไม่กล้าแสดงความสามารถในสิ่งที่เห็นประโยชน์</p> <p>4. ไม่กล้าเสี่ยงชีวิตช่วยผู้ตกอยู่ในอันตรายในเมื่อตนสามารถช่วยได้</p>

คุณธรรม	ความหมาย	พฤติกรรมด้านส่งเสริม	พฤติกรรมด้านทำลาย
14. ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์	<p>การรักษาชาติ หมายถึง การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายและสำนักอันตั้งงามที่จะช่วยส่งเสริมความเจริญของประเทศ</p> <p>ความศรัทธาต่อศาสนา คือ ปฏิบัติตามคำสอนด้วยความเลื่อมใส ไม่ลบลู่ละเลยต่อการเป็นศาสนิกชนที่ดี</p>	<p>5. ไม่หวาดกลัวและสามารถแก้ไขเหตุการณ์เมื่อมีภัยหรืออันตรายเกิดขึ้นอย่างกะทันหัน</p> <p>6. มีจิตใจหนักแน่น</p> <p>1. ปฏิบัติตามกฎหมายและสิทธิของตน</p> <p>2. เสียสละความสุขทรัพย์สิน ตลอดจนชีวิตของตนเพื่อป้องกันเอกราชและอธิปไตยของชาติ</p> <p>3. ไม่คิดทำร้ายหรือทำลายความมั่นคงของประเทศชาติ</p>	<p>5. หวาดกลัวและไม่สามารถแก้ไขเหตุการณ์เมื่อมีภัยหรืออันตรายเกิดขึ้นอย่างกะทันหัน</p> <p>6. จิตใจโลเลไม่หนักแน่น ใครว่าอะไรดีหรือไม่ดีก็คลอไปตาม</p> <p>1. ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและสิทธิของตน</p> <p>2. ไม่เสียสละความสุขทรัพย์สิน ตลอดจนชีวิตของตนเพื่อป้องกันเอกราชและอธิปไตยของชาติ</p> <p>3. คิดมุ่งร้ายทำลายความมั่นคงของประเทศชาติ</p>

คุณธรรม	ความหมาย	พฤติกรรมด้านส่งเสริม	พฤติกรรมด้านทำลาย
	<p>ความภักดีต่อพระมหากษัตริย์ คือการเทิดทูนพระเกียรติถวายอารักขา และพร้อมใจกันปฏิบัติตามพระราชประสงค์ อันมุ่งความเจริญและความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง</p>	<p>4. แนะนำ ตักเตือนผู้ที่หลงผิดคิดทำลายประเทศชาติให้กลับตัว</p> <p>5. ปฏิบัติตามคำสอนของศาสนา ข้อบัญญัติหรือหลักปฏิบัติของศาสนาที่ตนเคารพนับถือ</p> <p>6. ทำนุบำรุงศาสนา โดยการบริจาคทรัพย์ ทำนุ ตักบาตร เหยียดแผรศาสนา</p> <p>7. ถวายความจงรักภักดี ในฐานะเป็นปุชนียบุคคล เช่น ไม่ลบหลู่คูหมิ่น ไม่ล่วงเกิน</p> <p>8. ป้องกันและยอมสละชีพของตนเพื่อรักษาราชบัลลังก์</p>	<p>4. ส่งเสริม ชักชวนให้ผู้อื่นทำลายประเทศชาติ</p> <p>5. ไม่ปฏิบัติตามคำสอนของศาสนา ข้อบัญญัติหรือหลักปฏิบัติของศาสนาที่ตนเคารพนับถือ</p> <p>6. ไม่ทำนุบำรุงศาสนา</p> <p>7. ไม่ถวายความจงรักภักดีในฐานะเป็นปุชนียบุคคล</p> <p>8. ไม่ป้องกันและยอมสละชีพเพื่อรักษาราชบัลลังก์</p>

คุณธรรม	ความหมาย	พฤติกรรมด้านส่งเสริม	พฤติกรรมด้านทำลาย
<p>15. มีความภาคภูมิใจ และรู้จักทบทวนบ้าง ศิลปะวัฒนธรรม และทรัพยากร ของชาติ</p>	<p>วัฒนธรรม หมายถึง ข้อปฏิบัติอันแสดงให้ เห็นถึงความเจริญ รุ่งเรืองของชาติมา เป็นเวลานาน ดังนั้น คนไทยทุกคนจึงควรมี ความภาคภูมิใจใน มรดกทางวัฒนธรรม ที่สืบทอดมาจาก บรรพบุรุษ อันได้แก่ สำเนียงภาษาไทย ศัพท์หนังสือไทย ศิลปกรรมแบบไทย คนตรีไทย จิตรกรรม แบบไทย จรรยา มารยาทแบบไทย ๆ การนุ่งห่มแบบไทย และการ เป็นอยู่ใน สังคมแบบไทย ฯลฯ</p> <p>ทรัพยากร คือ บ่อเกิดแห่งทรัพย์ ประเทศใดที่มี ทรัพยากรมากก็จะเป็น หลักประกันความ อุดมสมบูรณ์ให้แก่ชาติ</p>	<p>1. ชำรงรักษาไว้ซึ่ง วัฒนธรรมและ ประเพณีที่ดีงาม ของชาติ เช่น การใช้ภาษาไทย การแต่งกาย การ มีมารยาทแบบ ไทย ๆ</p> <p>2. รู้จักรักษาโบราณ วัตถุ โบราณสถาน และ ศิลปวัตถุ ไม่ ซีดเขียนหรือ ทำลายหรือ ลักลอบส่งไป ต่างประเทศ</p> <p>3. เคารพประเพณี ที่ดีงาม ให้การ สนับสนุน และ เข้าร่วมกิจกรรม ในงานเทศกาล อันเป็นธรรมเนียม ไทย</p>	<p>1. ทำลาย วัฒนธรรมและ ประเพณีที่ดี งามของชาติ ไม่สนับสนุน การใช้ภาษา การแต่งกาย และการมี มารยาทแบบ ไทย ๆ</p> <p>2. ไม่รักษาโบราณสถาน ศิลปวัตถุ ซีดเขียนหรือ ทำลาย หรือ ลักลอบส่งไป ต่างประเทศ</p> <p>3. ไม่เคารพ ประเพณีที่ดี งาม ไม่ให้ การสนับสนุน และเข้าร่วม กิจกรรมใน งานเทศกาล</p>

คุณธรรม	ความหมาย	พฤติกรรมค่าน ส่งเสริม	พฤติกรรมค่าน ทำลาย
		<p>4. ชื่นชมผลงานฝีมือทางศิลปะ หัตถกรรม จิตรกรรมและ ปริมากรรมแบบไทยและสงวนไว้เป็นสมบัติล้ำค่าของชาติ</p> <p>5. คุ้มครองกันไม่ให้ใครทำลายหรือนำเอาทรัพยากรของชาติไปเป็นประโยชน์ส่วนรวม</p> <p>6. ไม่ถือเอาทรัพยากรของชาติมาใช้ประโยชน์เฉพาะตน</p>	<p>อันเป็น ธรรมเนียมไทย</p> <p>4. ไม่ชื่นชมผลงานฝีมือทางศิลปะ หัตถกรรม จิตรกรรมและ ปริมากรรมแบบไทย และสงวนไว้เป็นสมบัติล้ำค่าของชาติ</p> <p>5. ไม่ช่วยคุ้มครองกันการ ทำลายหรือนำเอาทรัพยากรของชาติไปเป็นประโยชน์ส่วนตน</p> <p>6. ถือเอาทรัพยากรของชาติมาใช้ประโยชน์เฉพาะตน</p>

คุณธรรม	ความหมาย	พฤติกรรมด้านส่งเสริม	พฤติกรรมด้านทำลาย
		7. รู้คุณค่าของทรัพย์สินและใช้อย่างประหยัดและถูกวิธี	7. ไม่รู้คุณค่าของทรัพย์สินและไม่ใช้อย่างประหยัดและใช้อย่างผิดวิธี

4. การตรวจสอบคุณภาพของเกณฑ์

คณะผู้วิจัยนำเกณฑ์ในการวิเคราะห์คุณธรรมแห่งพลเมืองที่ดีที่สร้างขึ้นให้พระราชธรรมนิเทศ แห่งมหาวิทยาลัย วัคบวรนิเวศวิหาร ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านคุณธรรมผู้หนึ่งตรวจและพิจารณาความถูกต้อง เหมาะสม

5. การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากการอ่านหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ระดับประถมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 1 และ เล่ม 2 จำนวนบทเรียน 20 บท และหนังสืออ่านนอกเวลา สำหรับระดับประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 4 เรื่อง กับหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 เล่ม 1 และ เล่ม 2 จำนวนบทเรียน 20 บท และหนังสืออ่านนอกเวลา สำหรับระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 6 เรื่อง โดยผู้วิจัยจะอ่านทุกบทและพิจารณาอย่างละเอียดในแต่ละเรื่อง โดยปฏิบัติดังนี้

1. อ่านครั้งแรกเพื่อเก็บใจความสำคัญของเรื่อง
2. อ่านครั้งที่สองเพื่อพิจารณาเนื้อเรื่องในหนังสือแบบเรียนแต่ละเล่ม ซึ่งแบ่งออกเป็นรายบทว่าแต่ละบทมีการส่งเสริมหรือทำลายคุณธรรมด้านใด การให้คะแนนความดีของคุณธรรม ผู้วิจัยกำหนดคะแนนให้ 1 คะแนน สำหรับเนื้อเรื่องที่แสดงพฤติกรรมตรงกับเกณฑ์ที่สร้างไว้ พฤติกรรมที่ซ้ำกันในบทเดียวกันก็จะให้คะแนนอีกครั้งละ 1 คะแนนทุกครั้ง เช่น เนื้อหาในบทเรียนปรากฏว่าตัวละครแสดงพฤติกรรม "เมตตากรุณา" ผู้วิจัยจะให้คะแนน 1 คะแนน ทางด้านส่งเสริมคุณธรรม และเมื่ออ่านต่อไปพบว่ามีตัวละครอีกตัวหนึ่งแสดงพฤติกรรมเมตตากรุณาอีก ก็จะได้คะแนนอีก 1 คะแนน เป็นต้น

3. ตรวจสอบการให้คะแนน โดยอ่านเป็นครั้งที่สาม เพื่อพิจารณาให้คะแนนหนังสือแต่ละบทอีกครั้งหนึ่ง

4. พิจารณาการให้คะแนนความดีของคุณธรรมที่ให้แต่ละบททั้งสองครั้ง ว่าตรงกันหรือไม่ ถ้าให้คะแนนคุณธรรมตรงกันในบทใดแสดงว่าการวิเคราะห์คุณธรรมในบทนั้น ๆ ใช้ได้ แต่ถ้าการให้คะแนนคุณธรรมไม่ตรงกันในบทใด ผู้วิจัยจะพิจารณาเฉพาะในบทนั้น ๆ อย่างละเอียดอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้การให้คะแนนเป็นไปตามเกณฑ์อย่างแท้จริง

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำความถี่ของพฤติกรรมหนังสือแบบเรียนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ที่ได้จากแต่ละคุณธรรมและแต่ละบทมหาคาอัตราส่วนร้อยละ เพื่อแสดงว่าเนื้อหาในหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 แต่ละบทมีคุณธรรมแห่งพลเมืองดีค่านิยมใดปรากฏอยู่บ้าง และเป็นพฤติกรรมค่านิยมหรือพฤติกรรมค่านิยมทำลายคุณธรรมในระดับมาก ปานกลาง น้อย โดยกำหนดค่าอัตราส่วนร้อยละ ดังนี้

- 1.1 ค่าอัตราส่วนร้อยละ 1.00-33.33 แสดงว่ามีพฤติกรรมในค่านิยมเสริมหรือทำลายคุณธรรมน้อย
- 1.2 ค่าอัตราส่วนร้อยละ 33.34-66.67 แสดงว่ามีพฤติกรรมในค่านิยมเสริมหรือทำลายคุณธรรมปานกลาง
- 1.3 ค่าอัตราส่วนร้อยละ 66.68-100.00 แสดงว่ามีพฤติกรรมในค่านิยมเสริมหรือทำลายคุณธรรมมาก

2. จัดอันดับคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ทั้งพฤติกรรมค่านิยมเสริมคุณธรรม และพฤติกรรมค่านิยมทำลายคุณธรรมตามที่ปรากฏในเนื้อหาแต่ละบทของหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6

3. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปริมาณพฤติกรรมของตัวละครค่านิยมเสริมคุณธรรมและปริมาณพฤติกรรมของตัวละครค่านิยมทำลาย

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเปรียบเทียบความแตกต่างของปริมาณพฤติกรรมของตัวละครที่ส่งเสริมและทำลายคุณธรรม ใช้สูตร (อนันต์ ศรีโสภณ 2521 : 170)

$$Z = \frac{\hat{P}_1 - \hat{P}_2}{\sqrt{\frac{\hat{P}_1 \hat{Q}_1}{n_1} + \frac{\hat{P}_2 \hat{Q}_2}{n_2}}}$$

\hat{P}_1	แทน	สัดส่วนของพฤติกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดี
\hat{P}_2	แทน	สัดส่วนของพฤติกรรมที่ทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดี
\hat{Q}_1	แทน	$1 - \hat{P}_1$
\hat{Q}_2	แทน	$1 - \hat{P}_2$
n_1	แทน	จำนวนพฤติกรรมด้านส่งเสริมคุณธรรมแต่ละคุณธรรม \times จำนวนเรื่องในหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การแปลความหมายมีความเข้าใจตรงกันในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ได้ดังนี้

ส	หมายถึง	พฤติกรรมด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดี
ท	หมายถึง	พฤติกรรมด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดี
\hat{P}_1	หมายถึง	สัดส่วนของพฤติกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดี
\hat{P}_2	หมายถึง	สัดส่วนของพฤติกรรมที่ทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดี
\hat{Q}_1	หมายถึง	$1 - \hat{P}_1$
\hat{Q}_2	หมายถึง	$1 - \hat{P}_2$
Z	หมายถึง	ค่าความแตกต่างระหว่างสัดส่วน

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้เสนอตามลำดับดังนี้

1. ปริมาณคุณธรรมแห่งพลเมืองดีแต่ละด้านที่ปรากฏในหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 แต่ละเล่ม
2. จัดอันดับคุณธรรมที่ปรากฏในหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6
3. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปริมาณพฤติกรรมของตัวละครด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดี และปริมาณพฤติกรรมของตัวละครด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. คุณธรรมแห่งพลเมืองที่ปรากฏในหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ระดับประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 จำนวน 50 เรื่อง จากหนังสือที่ใช้วิเคราะห์ จำนวน 4 เล่ม คังตาราง 2, 3, 4 และ 5 และเสนอผลรวมของค่าอัตราส่วนร้อยละของพฤติกรรมด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีและพฤติกรรมด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีในหนังสือแบบเรียน คังตาราง 6

จากตาราง 2 แสดงว่าหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 1 ซึ่งมีจำนวนเรื่อง 12 เรื่อง และทุกเรื่องไม่ปรากฏคุณธรรมแห่งพลเมืองดีด้านการมีขันติธรรมต่อคำวิจารณ์ และความแตกต่างระหว่างบุคคลและหมู่เหล่า คุณธรรมความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักยกย่องผู้อื่น คุณธรรมความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข คุณธรรมความสำนึกในหน้าที่และสิทธิของตน

ถ้าพิจารณารายชื่อเรื่องจะพบว่าเรื่องลินสมุทร์ มีเนื้อเรื่องส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีมากที่สุด จำนวน 5 คุณธรรม และเรื่องยิ้มพิมพ์ใจ มีเนื้อเรื่องส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีน้อยที่สุด จำนวน 1 คุณธรรม และเรื่องทুম-โมง ไม่ส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีใด ๆ

ปรากฏพฤติกรรมด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ในคุณธรรมความเสียสละเห็นประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว คุณธรรมความสามารถนึกกำลังสติปัญญา กำลังกาย กำลังทรัพย์ เพื่อความเจริญและความมั่นคงของประเทศ คุณธรรมความเมตตากรุณา และคุณธรรมความกตัญญูกตเวทิต

ถ้าพิจารณาเป็นรายชื่อเรื่องจะพบว่าเรื่องบางระจันรำลึก และนกกกระจาบ มีเนื้อเรื่องทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีมากที่สุดจำนวนเรื่องละ 2 คุณธรรม

พฤติกรรมของตัวละครด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดี และพฤติกรรมของตัวละครด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีที่ปรากฏในหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 1 อยู่ในระดับน้อยและปานกลาง

ผลรวมอัตราส่วนร้อยละของพฤติกรรมด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีที่มีค่าสูงสุดคือ คุณธรรม ความเมตตากรุณา มีค่า 207.07 รองลงมาคือ คุณธรรมความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ และอดทน มีค่า 76.20 คุณธรรมการรู้จักคิด วิจาร์ณ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล มีค่า 75.40 คุณธรรมที่มีค่าน้อยที่สุดคือ ความสามารถนึกกำลังสติปัญญา กำลังกาย กำลังทรัพย์ เพื่อความเจริญและความมั่นคงของประเทศ มีค่า 25.00

ผลรวมอัตราส่วนร้อยละของพฤติกรรมค่านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองที่มีค่าสูงสุดคือ คุณธรรมความเมตตากรุณา มีค่า 56.95 รองลงมาคือ คุณธรรมความกตัญญูกตเวทิต์ มีค่า 16.67 คุณธรรมที่มีค่าน้อยที่สุดคือความเสียสละเห็นประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว และคุณธรรมความสามารถฉีกกำลังสติปัญญา กำลังกาย กำลังทรัพย์ เพื่อความเจริญและความมั่นคงของประเทศ มีค่า 11.11 เท่ากัน

จากตาราง 3 แสดงว่าหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 2 มีจำนวนเรื่อง 12 เรื่อง ไม่ปรากฏคุณธรรมแห่งพลเมืองที่ดีด้านความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักยกย่องผู้อื่น คุณธรรมความเชื่อมั่นในระบบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข คุณธรรมความสำนึกในหน้าที่และสิทธิของตน

ถ้าพิจารณารายชื่อเรื่องจะพบว่าเรื่องเขาวงกตคนดี มีเนื้อเรื่องส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีมากที่สุด จำนวน 9 คุณธรรม และเรื่องเข่าเจ้าปัญญา มีเนื้อเรื่องส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีน้อยที่สุด จำนวน 1 คุณธรรม

ปรากฏพฤติกรรมด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ในคุณธรรมความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ และอดทน คุณธรรมการรู้จักคิด วิจาร์ณ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล คุณธรรมความเมตตากรุณาและคุณธรรมความกตัญญูกตเวที

ถ้าพิจารณารายชื่อเรื่องจะพบว่าเรื่องกรรมของนายประกัน และความสามัคคี มีเนื้อเรื่องทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีมากที่สุด จำนวนเรื่องละ 2 คุณธรรม

พฤติกรรมของตัวละครด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดี และพฤติกรรมของตัวละครด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีที่ปรากฏในหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 2 อยู่ในระดับน้อยและปานกลาง

ผลรวมอัตราส่วนร้อยละของพฤติกรรมด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีที่มีค่าสูงสุดคือ คุณธรรมความเมตตากรุณา มีค่า 196.80 รองลงมาคือ คุณธรรมความกล้าหาญและเชื่อมั่นในตนเอง มีค่า 172.22 คุณธรรมความเสียสละ เห็นประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว มีค่า 124.13 คุณธรรมที่มีค่าน้อยที่สุดคือ วินัยในตนเอง มุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จมีค่า 25.00

ผลรวมอัตราส่วนร้อยละของพฤติกรรมด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีที่มีค่าสูงสุดคือ คุณธรรมความเมตตากรุณา มีค่า 90.27 รองลงมาคือ คุณธรรมการรู้จักคิด วิจาร์ณ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และคุณธรรมความกตัญญูกตเวที มีค่า 12.5 เท่ากัน คุณธรรมที่มีค่าน้อยที่สุดคือ คุณธรรมความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ และอดทน มีค่า 11.11

จากตาราง 4 แสดงว่า หนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เล่ม 1 มีจำนวนเรื่อง 13 เรื่อง ไม่ปรากฏคุณธรรมแห่งพลเมืองที่ดีด้านการมีขั้นติธรรมต่อคำวิจารณ์และความแตกต่างระหว่างบุคคลและหมู่เหล่า และคุณธรรมความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

ถ้าพิจารณารายชื่อเรื่องจะพบว่า เรื่องน้องของปิติ คำอ้อลา ประธานนักเรียน มีเนื้อเรื่องส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีมากที่สุด จำนวนเรื่องละ 5 คุณธรรม และเรื่องระบำดอกผืน มีเนื้อเรื่องส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีน้อยที่สุด จำนวน 1 คุณธรรม

ปรากฏพฤติกรรมด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีในคุณธรรมความเมตตา กรุณาเพียงคุณธรรมเดียว

ถ้าพิจารณาเป็นรายชื่อเรื่องจะพบว่า เรื่องถาผีแปลงสาร เพื่อนของเพชร ระบำดอกผืน มีเนื้อเรื่องทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดี จำนวนเรื่องละ 1 คุณธรรมเท่ากัน

พฤติกรรมของตัวละครด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดี และพฤติกรรมของตัวละครด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีที่ปรากฏในหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 6 เล่ม 1 อยู่ในระดับน้อยและปานกลาง

ผลรวมอัตราส่วนร้อยละของพฤติกรรมด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีที่มีค่าสูงสุดคือคุณธรรมความเมตตา กรุณา มีค่า 203.18 รองลงมาคือคุณธรรมความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ มีค่า 130.95 ความซื่อสัตย์ และอดทน มีค่า 100.96 คุณธรรมที่มีค่าน้อยที่สุดคือความเสียสละ เห็นประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว มีค่า 16.67

ผลรวมอัตราส่วนร้อยละของพฤติกรรมด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีที่มีเพียงคุณธรรมเดียวคือความเมตตา กรุณา มีค่า 57.75

จากตาราง 5 แสดงว่าหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เล่ม 1 มีจำนวนเรื่อง 13 เรื่อง ไม่ปรากฏคุณธรรมแห่งพลเมืองที่ค่านการมีขันติธรรมต่อคำวิจารณ์ และความแตกต่างระหว่างบุคคลและหมู่เหล่า คุณธรรมความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักยกย่องผู้อื่น คุณธรรมความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข คุณธรรมความสำนึกในหน้าที่และสิทธิของตน และคุณธรรมความสามารถนึกกำลังสติปัญญา กำลังกาย กำลังทรัพย์ เพื่อความเจริญและความมั่นคงของประเทศ

ถ้าพิจารณารายชื่อเรื่องจะพบว่าเรื่องบันทึกของบิถี เล่านิทาน และพืชไมตรี มีเนื้อเรื่องส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองที่มากที่สุด จำนวนเรื่องละ 5 คุณธรรม และเรื่องซำซัน มีเนื้อเรื่องส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองที่น้อยที่สุด จำนวน 2 คุณธรรม

ปรากฏพฤติกรรมค่านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองที่ในคุณธรรมความเมตตา กรุณา คุณธรรมความกตัญญูทเวที คุณธรรมการมีความภาคภูมิใจและรู้จักทนุบำรุงศิลปะวัฒนธรรม และทรัพยากรของชาติ

ถ้าพิจารณาเป็นรายชื่อเรื่อง จะพบว่าเรื่องเล่านิทาน วาจาสิทธิ์ และคิงทรี มีเนื้อเรื่องทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองที่ จำนวนเรื่องละ 1 คุณธรรมเท่ากัน

พฤติกรรมของตัวละคร ค่านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองที่ และพฤติกรรมของตัวละคร ค่านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองที่ที่ปรากฏในหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เล่ม 2 อยู่ในระดับน้อยและปานกลาง

ผลรวมอัตราส่วนร้อยละของพฤติกรรมค่านส่งเสริมคุณธรรมที่มีค่าสูงสุดคือคุณธรรมความเมตตา กรุณา มีค่า 246.23 รองลงมาคือคุณธรรมความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ และอดทน มีค่า 188.89 คุณธรรมความเสียสละ เห็นประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว มีค่า 130.95 คุณธรรมที่มีค่าน้อยที่สุดคือ ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีค่า 47.22

ผลรวมอัตราส่วนร้อยละของพฤติกรรมค่านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองที่มีค่าสูงสุดคือคุณธรรมความกตัญญูทเวที มีค่า 33.33 คุณธรรมความเมตตา กรุณา และคุณธรรมการมีความภาคภูมิใจและรู้จักทนุบำรุงศิลปะวัฒนธรรม และทรัพยากรของชาติ มีค่าน้อยที่สุดเท่ากันคือ 11.11

ตาราง 6 ผลรวมของค่าอัตราส่วนรอยละพฤติกรรมด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดี และพฤติกรรมด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ในหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 จำนวน 4 เล่ม

ข้อที่	คุณธรรม	พฤติกรรม	
		ส่งเสริมคุณธรรม	ทำลายคุณธรรม
1	ความเสียสละ เห็นประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว	328.42	11.11
2	วินัยในตนเอง มุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ	176.36	-
3	ความซื่อสัตย์สุจริต ซื่อสัตย์และอดทน	417.16	11.11
4	การรู้จักคิด วิचारณ์ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล	302.28	12.50
5	การมีขั้นตอนหรือวิธีทำอย่างถูกต้อง และความแตกต่าง ระหว่างบุคคลหรือหมู่เหล่า	-	-
6	ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักยกย่องผู้อื่น	23.61	-
7	การรู้จักทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ โดยรู้จัก เป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำและผู้ตามที่ดี	310.84	-
8	ความเชื่อมั่นในระบบประชาธิปไตยที่มี พระมหากษัตริย์เป็นประมุข	-	-
9	ความสำนึกในหน้าที่และสิทธิของตน	50.00	-
10	ความสามารถนึกกำลังสติปัญญา กำลังกาย กำลังทรัพย์ เพื่อความเจริญและความมั่นคง ของประเทศ	190.27	11.11
11	ความเมตตากรุณา	853.28	216.08
12	ความกตัญญูกตเวทิต์	260.49	62.50
13	ความกล้าหาญและเชื่อมั่นในตนเอง	425.76	-
14	ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์	282.15	-
15	มีความภาคภูมิใจและรู้จักอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม และทรัพยากรของชาติ	176.78	11.11

จากตาราง 6 ผลรวมอัตราส่วนร้อยละของพฤติกรรมด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองในหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 (ป.5-6) จำนวนเรื่อง 50 เรื่อง จากหนังสือ จำนวน 4 เล่ม ซึ่งทุกเล่มไม่ปรากฏคุณธรรมแห่งพลเมืองตามที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521 จำนวน 2 คุณธรรมนี้ คือ การมีขันติธรรมต่อคำวิจารณ์และความแตกต่างระหว่างบุคคล และความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

ผลรวมอัตราส่วนร้อยละของพฤติกรรมด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองที่มีค่าสูงสุดคือ คุณธรรมความเมตตากวณา มีค่า 853.28 รองลงมาคือ คุณธรรมความกล้าหาญ และเชื่อมั่นในตนเอง มีค่า 425.76 คุณธรรมความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ และอดทน มีค่า 417.16 และคุณธรรมที่มีค่าน้อยที่สุดคือ ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักยกย่องผู้อื่น มีค่า 23.61

ผลรวมอัตราส่วนร้อยละของพฤติกรรมด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองที่มีค่าสูงสุด คือ ความเมตตากวณา มีค่า 216.08 รองลงมาคือ คุณธรรมกตัญญูกตเวที มีค่า 62.50 คุณธรรมที่มีค่าน้อยที่สุด มี 4 คุณธรรม คือ คุณธรรมความเสียสละ เห็นประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว คุณธรรมความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ และอดทน คุณธรรมความสามารถในการบันทึกคำสั่งสติปัญญา คำสั่งกาย คำสั่งทรัพย์สิน เพื่อความเจริญและมั่นคงของประเทศ และคุณธรรมการมีความภาคภูมิใจและรู้จักหมิ่นว่ารุงศิลปะวัฒนธรรมและทรัพยากรของชาติ มีค่า 11.11 เท่ากัน และไม่ปรากฏพฤติกรรมด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดี จำนวน 8 คุณธรรม คือ คุณธรรมวินัยในตนเอง มุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ คุณธรรมการมีขันติธรรมต่อคำวิจารณ์ และความแตกต่างระหว่างบุคคลหรือหมู่เหล่า คุณธรรมความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักยกย่องผู้อื่น คุณธรรมการรู้จักทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ โดยรู้จักเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ และผู้ตามที่ดี คุณธรรมความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข คุณธรรมความสำนึกในหน้าที่และสิทธิของตน คุณธรรมความกล้าหาญและเชื่อมั่นในตนเอง และคุณธรรมความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์

2. คุณธรรมแห่งพลเมืองดีที่ปรากฏในหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 (ป.5-6) จำนวน 4 เล่ม ผู้วิจัยได้รวบรวมความดีของพฤติกรรมของคุณธรรมแต่ละเรื่องของทุกเล่มเข้าด้วยกัน หาอัตราส่วนร้อยละของคุณธรรมแต่ละขอจากพฤติกรรมของคุณธรรมที่ปรากฏทั้งหมดได้ผลดังตาราง 7 และ 8

ตาราง 7 แสดงอัตราส่วนร้อยละของค่าเฉลี่ยของคุณธรรมทั้งพฤติกรรมด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดี และพฤติกรรมด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ในหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 1 และเล่ม 2

ข้อที่	คุณธรรม	ความถี่ พฤติกรรม ดี	ร้อยละ	ความถี่ พฤติกรรม ท	ร้อยละ
1	ความเสียสละ เห็นประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว	31	11.19	1	2.94
2	วินัยในตนเอง มุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ	7	2.53	0	0
3	ความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ และอดทน	21	7.58	1	2.94
4	การรู้จักคิด วิจาร์ณ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล	23	8.30	2	5.88
5	การมีชั้นเชิงธรรมต่อคำวิจารณ์ และความแตกต่างระหว่างบุคคลและหมู่เหล่า	0	0	0	0
6	ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักยกย่องผู้อื่น	1	0.36	0	0
7	การรู้จักทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ โดยรู้จักเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ ผู้ตามที่ดี	26	9.39	0	0
8	ความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข	0	0	0	0
9	ความสำนึกในหน้าที่และสิทธิของตน	0	0	0	0
10	ความสามารถนึกกำลังสติปัญญา กำลังกาย กำลังทรัพย์ เพื่อความเจริญและความมั่นคงของประเทศ	24	8.66	1	2.94

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อที่	คุณธรรม	ความถี่ พฤติกรรม ส	ร้อยละ	ความถี่ พฤติกรรม ท	ร้อยละ
11	ความเมตตากรุณา	67	24.20	24	70.59
12	ความกตัญญูทเวท	14	5.05	5	14.71
13	ความกล้าหาญและเชื่อมั่นในตนเอง	34	12.27	0	0
14	ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์	16	5.78	0	0
15	มีความภาคภูมิใจและรู้จักทนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรมและทรัพยากรของชาติ	13	4.69	0	0
	รวม	277	100.00	34	100.00

จากตาราง 7 แสดงว่าหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีเนื้อหาสาระที่มีพฤติกรรมด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีในคุณธรรมความเมตตากฎาสูงสุดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 24.20 รองลงมาคือ ความกล้าหาญและเชื่อมั่นในตนเอง เป็นอัตราส่วนร้อยละ 12.27 ความเสียสละ เห็นประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว เป็นอัตราส่วนร้อยละ 11.19 พฤติกรรมด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีที่ปรากฏน้อย คือ ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักยกย่องผู้อื่น เป็นอัตราส่วนร้อยละ 0.36 พฤติกรรมด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีที่ไม่ปรากฏคือ คุณธรรมการมีขั้นตอนการทบทวนคำวิจารณ์และความแตกต่างระหว่างบุคคลและหมู่เหล่า คุณธรรมความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และคุณธรรมความสำนึกในหน้าที่และสิทธิของตน

สำหรับพฤติกรรมทางด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ปรากฏว่าคุณธรรมความเมตตากฎา มีอัตราส่วนร้อยละสูงสุด คือ 70.59 รองลงมาคือ ความกตัญญูทเวทเป็นอัตราส่วนร้อยละ 14.71 พฤติกรรมด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีที่ปรากฏน้อยคือคุณธรรมความเสียสละ เห็นประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว คุณธรรมความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์และอดทน และคุณธรรมความสามารถนึกกำลังสติปัญญา กำลังกาย กำลังทรัพย์ เพื่อความเจริญและความมั่นคงของประเทศ มีอัตราส่วนร้อยละเท่ากันคือ 2.94 พฤติกรรมด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีที่ไม่ปรากฏ มี 9 คุณธรรม คือคุณธรรมวินัยในตนเอง มุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ คุณธรรมการมีขั้นตอนการทบทวนคำวิจารณ์ และความแตกต่างระหว่างบุคคลและหมู่เหล่า คุณธรรมความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักยกย่องผู้อื่น คุณธรรมการรู้จักทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ โดยรู้จักเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ ผู้ตามที่ดี คุณธรรมความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข คุณธรรมความสำนึกในหน้าที่และสิทธิของตน คุณธรรมความกล้าหาญและเชื่อมั่นในตนเอง คุณธรรมความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และคุณธรรมการมีความภาคภูมิใจและรู้จักทนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและทรัพยากรของชาติ

ตาราง 8 แสดงอัตราส่วนร้อยละของความถี่ของคุณธรรม ทั้งพฤติกรรมด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดี และพฤติกรรมด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ในหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เล่ม 1 และเล่ม 2

ข้อที่	คุณธรรม	ความถี่ พฤติกรรม ส	ร้อยละ	ความถี่ พฤติกรรม ท	ร้อยละ
1	ความเสียสละ เห็นประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว	24	7.41	0	0
2	วินัยในตนเอง มุ่งมั่นในการทำงาน ให้สำเร็จ	19	5.86	0	0
3	ความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ และ อดทน	46	14.19	0	0
4	การรู้จักคิด วิจาร์ณ และตัดสินใจ อย่างมีเหตุผล	23	7.10	0	0
5	การมีขันติธรรมต่อคำวิจารณ์ และ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและ หมู่เหล่า	0	0	0	0
6	ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จัก ยกย่องผู้อื่น	2	0.62	0	0
7	การรู้จักทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้ โดยรู้จักเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ ผู้ตาม ที่ดี	23	7.10	0	0
8	ความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข	0	0	0	0
9	ความสำนึกในหน้าที่และสิทธิของตน	7	2.16	0	0

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อที่	คุณธรรม	ความถี่ พฤติกรรม ส	ร้อยละ	ความถี่ พฤติกรรม ท	ร้อยละ
10	ความสามารถนีกกำลังสติปัญญา กำลังกาย กำลังทรัพย์ เพื่อความ เจริญ และความมั่นคงของประเทศ	8	2.47	0	0
11	ความเมตตากรุณา	71	21.91	10	58.82
12	ความกตัญญูกตเวที	24	7.41	6	35.30
13	ความกล้าหาญและเชื่อมั่นในตนเอง	33	10.19	0	0
14	ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์	28	8.64	0	0
15	มีความภาคภูมิใจและรู้จักทนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรม และทรัพยากรของชาติ	16	4.94	1	5.88
	รวม	324	100.00	17	100.00

จากตาราง 8 แสดงว่า หนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีเนื้อหาสาระที่มีพฤติกรรมด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ในคุณธรรมความเมตตา กรุณา สูงสุดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 21.91 รองลงมาคือ ความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ และอดทน เป็นอัตราส่วนร้อยละ 14.19 ความกล้าหาญและเชื่อมั่นในตนเองเป็น อัตราส่วนร้อยละ 10.19 พฤติกรรมด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีที่ปรากฏน้อย คือ ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักยกย่องผู้อื่น เป็นอัตราส่วนร้อยละ 0.62 พฤติกรรม ด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีที่ไม่ปรากฏคือ คุณธรรมการมีขันติธรรมต่อคำวิจารณ์ และความแตกต่างระหว่างบุคคลและหมู่เหล่า และคุณธรรมความเชื่อมั่นในระบอบ ประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

สำหรับพฤติกรรมด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีปรากฏว่า คุณธรรมความ เมตตา กรุณา มีอัตราส่วนร้อยละสูงสุดคือ 58.82 รองลงมาคือ ความกตัญญู กตเวทิตา เป็นอัตราส่วน ร้อยละ 35.30 พฤติกรรมด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีที่ปรากฏ น้อยคือ การมีความภาคภูมิใจ และรู้จักทนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและทรัพยากร ของชาติ มีอัตราส่วนร้อยละ 5.88 พฤติกรรมด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีที่ไม่ปรากฏมี 12 คุณธรรม คือ คุณธรรมความเสียสละ เห็นประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว คุณธรรมวินัยในตนเอง มุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ คุณธรรมความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ และอดทน คุณธรรมการรู้จักคิด วิจารณ์ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล คุณธรรม มีขันติธรรมต่อคำวิจารณ์และความแตกต่างระหว่างบุคคลและหมู่เหล่า คุณธรรมความมี น้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักยกย่องผู้อื่น คุณธรรมการรู้จักทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ โดย รู้จักเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ ผู้ตามที่ดี คุณธรรมความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตยที่มี พระมหากษัตริย์เป็นประมุข คุณธรรมความสำนึกในหน้าที่และสิทธิของตน คุณธรรม ความสามารถฝึกกำลังสติปัญญา กำลังกาย กำลังทรัพย์ เพื่อความเจริญและความ มั่นคงของประเทศ คุณธรรมความกล้าหาญและเชื่อมั่นในตนเอง และคุณธรรมความ จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

3. จัดอันดับคุณธรรมแห่งพลเมืองที่ดีที่ปรากฏในหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 (ป.5-6) ผู้วิจัยนำคำอรรถาส่วนย่อยของคุณธรรม จากตาราง 7 และ 8 มาจัดอันดับ ปรากฏผลดังตาราง 9 และ 10

ตาราง 9 แสดงอันดับที่ของคุณธรรมแห่งพลเมืองที่ดีในหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 1 และเล่ม 2

อันดับ ที่	พฤติกรรมด้านส่งเสริม คุณธรรม	อันดับ ที่	พฤติกรรมด้านทำลาย คุณธรรม
1	ความเมตตาากรุณา	1	ความเมตตาากรุณา
2	ความกล้าหาญและเชื่อมั่น ในตนเอง	2	ความกตัญญูกตเวที
3	ความเสียสละ เห็นประโยชน์ ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว	3	การรู้จักคิด วิจาร์ณ และตัดสินใจอย่าง มีเหตุผล
4	การรู้จักทำงานและอยู่ร่วมกับ ผู้อื่นได้ โดยรู้จักเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ ผู้ตามที่ดี	4	ความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ และอดทน
5	ความสามารถนึกกำลัง สติปัญญา กำลังกาย กำลัง ทรัพย์ เพื่อความเจริญและ ความมั่นคงของประเทศ	4	ความเสียสละ เห็นประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว
6	การรู้จักคิด วิจาร์ณ และ ตัดสินใจอย่างมีเหตุผล	4	ความสามารถนึกกำลังสติปัญญา กำลังกาย กำลังทรัพย์ เพื่อความ เจริญและมั่นคงของประเทศ
7	ความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ และอดทน		
8	ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์		
9	ความกตัญญูกตเวที		

อันดับ ที่	พฤติกรรมด้านส่งเสริม คุณธรรม	อันดับ ที่	พฤติกรรมด้านทำลาย คุณธรรม
10	มีความภาคภูมิใจและรู้จักทบทวนำรุ่ง คิดปะ วัฒนธรรม และ ทรัพยากรของชาติ		
11	วินัยในตนเอง มุ่งมั่นในการ ทำงานให้สำเร็จ		
12	ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จัก ยกย่องผู้อื่น		

จากตาราง 9 แสดงว่าหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 1 และเล่ม 2 มีเนื้อหาสาระที่มีพฤติกรรมด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองที่เน้นคุณธรรมความเมตตาากรุณาเป็นอันดับหนึ่ง อันดับสอง คือ ความกล้าหาญและเชื่อมั่นในตนเอง อันดับสามคือ ความเสียสละ เห็นประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว อันดับสี่คือการรู้จักทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ โดยรู้จักเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ ผู้ตามที่ดี คุณธรรมอันดับที่สิบสอง คือความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักยกย่องผู้อื่น พฤติกรรมด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองที่ดีไม่ปรากฏ มี 3 คุณธรรม คือ คุณธรรมความเชื่อมั่นในระบบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข คุณธรรมความสำนึกในหน้าที่และสิทธิของตน และคุณธรรมการมีขันติธรรมต่อคำวิจารณ์ และความแตกต่างระหว่างบุคคลและหมู่เหล่า

สำหรับพฤติกรรมด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ปรากฏว่ามีพฤติกรรมด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีเพียง 6 คุณธรรม โดยมีคุณธรรมความเมตตาากรุณาเป็นอันดับหนึ่ง อันดับสองคือความกตัญญูตักเวที่ อันดับสามคือการรู้จักคิด วิจาร์ณ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล คุณธรรมอันดับสี่มี 3 คุณธรรม คือ คุณธรรมความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ และอดทน คุณธรรมความเสียสละ เห็นประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว และคุณธรรมความสามารถนึกกำลัง สติปัญญา กำลังกาย กำลังทรัพย์ เพื่อความเจริญและมั่นคงของประเทศ

ตาราง 10 แสดงอันดับที่ของคุณธรรมแห่งพลเมืองดีในหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เล่ม 1 และเล่ม 2

อันดับ ที่	พฤติกรรมด้านส่งเสริม คุณธรรม	อันดับ ที่	พฤติกรรมด้านทำลาย คุณธรรม
1	ความเมตตากรุณา	1	ความเมตตากรุณา
2	ความซื่อสัตย์ และอกทน	2	ความกตัญญูทเวที
3	ความกล้าหาญ และเชื่อมั่นใน ตนเอง	3	มีความภาคภูมิใจและรู้จักนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรม และทรัพยากรของชาติ
4	ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์		
5	ความเสียสละ เห็นประโยชน์ ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว		
5	ความกตัญญูทเวที		
7	การรู้จักคิด วิจาร์ณ และ ตัดสินใจอย่างมีเหตุผล		
7	การรู้จักทำงานและอยู่ร่วมกับ ผู้อื่นได้ โดยรู้จักเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ ผู้ตามที่ดี		
9	วินัยในตนเอง มุ่งมั่นในการ ทำงานให้สำเร็จ		
10	มีความภาคภูมิใจและรู้จักนุบำรุง ศิลปะวัฒนธรรม และ ทรัพยากรของชาติ		

ตาราง 10 (ต่อ)

อันดับ ที่	พฤติกรรมด้านส่งเสริม คุณธรรม	อันดับ ที่	พฤติกรรมด้านทำลาย คุณธรรม
11	ความสามารถนึกกำลัง สติปัญญา กำลังกาย กำลัง ทรัพย์ เพื่อความเจริญและ มั่นคงของประเทศ		
12	ความสำนึกในหน้าที่และสิทธิ ของตน		
13	ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักยกย่องผู้อื่น		

จากตาราง 10 แสดงว่าหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เล่ม 1 และเล่ม 2 มีเนื้อหาสาระที่มีพฤติกรรมด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีเน้นคุณธรรมความเมตตากรุณาเป็นอันดับหนึ่ง อันดับสองคือความซื่อสัตย์และซื่อสัตย์ อันดับสามคือความกล้าหาญและเชื่อมั่นในตนเอง อันดับสี่คือความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ คุณธรรมอันดับที่สิบสาม คือ ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักยกย่องผู้อื่น พฤติกรรมด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีที่ไม่ปรากฏมี 2 คุณธรรม คือ คุณธรรมการมีชั้นิศธรรมต่อคำวิจารณ์ และความแตกต่างระหว่างบุคคลและหมู่เหล่า และคุณธรรมความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

สำหรับพฤติกรรมด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีปรากฏว่า มีพฤติกรรมด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีเพียง 3 คุณธรรม โดยมีคุณธรรมความเมตตากรุณาเป็นอันดับหนึ่ง คุณธรรมความกตัญญูต่เวทียเป็นอันดับสอง และอันดับสามคือ คุณธรรมการมีความภาคภูมิใจ และรู้จักนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรม และทรัพยากรของชาติ

4. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปริมาณพฤติกรรมของตัวละครด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีและปริมาณพฤติกรรมของตัวละครด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดี เพื่อทดสอบสมมุติฐานที่ว่าปริมาณพฤติกรรมของตัวละครด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดี และปริมาณพฤติกรรมของตัวละครด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีแตกต่างกัน ผู้วิจัยใช้วิธีการทดสอบความแตกต่างระหว่างสัดส่วน (Testing Differences Between Proportions) ค่าสถิติและผลการเปรียบเทียบได้แสดงไว้ในตาราง 11 และ 12

ตาราง 11 ค่าสถิติและผลการเปรียบเทียบปริมาณพฤติกรรมของตัวละครด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีและปริมาณพฤติกรรมของตัวละครด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีในหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 1 และเล่ม 2

ข้อที่	คุณธรรม	ความถี่ พฤติ- กรรม ส	ความถี่ พฤติ- กรรม ท	\hat{P}_1	\hat{Q}_2	\hat{P}_2	\hat{Q}_2	Z
1	ความเสียสละ เห็นประโยชน์ส่วน รวม ไม่เห็นแก่ตัว	31	1	.1291	.8709	.0040	.9960	5.6800**
2	วินัยในตนเอง มุ่งมั่น ในการทำงานให้ สำเร็จ	7	0	.0291	.9709	0	1	2.6820**
3	ความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ และอดทน	21	1	.0875	.9125	.0040	.9960	4.4678**
4	การรู้จักคิด วิจาร์ณ และตัดสินใจอย่างมี เหตุผล	23	2	.0958	.9042	.0080	.9920	4.4233**

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อที่	คุณธรรม	ความถี่ พฤติ- กรรม ส	ความถี่ พฤติ- กรรม ท	\hat{P}_1	\hat{Q}_1	\hat{P}_2	\hat{Q}_2	Z
5	การมีขั้นตอนธรรมต่อ คำวิจารณ์ และความ แตกต่างระหว่าง บุคคล และหมู่เหล่า	0	0	0	1	0	1	-
6	ความมีน้ำใจเป็น นักกีฬา รู้จักยกย่อง ผู้อื่น	1	0	.0040	.9960	0	1	0.9818**
7	การรู้จักทำงานและ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ โดยรู้จักเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ ผู้ตามที่ดี	26	0	.1080	.8920	0	1	5.3906**
8	ความเชื่อมั่นใน ระบอบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์ เป็นประมุข	0	0	0	1	0	1	-
9	ความสำนึกในหน้าที่ และสิทธิของตน	0	0	0	1	0	1	-
10	ความสามารถนึก กำลังสติปัญญา กำลังกาย กำลัง ทรัพย์ เพื่อความ เจริญและความ มั่นคงของประเทศ	24	1	.1000	.9000	.0040	.9960	4.8512**

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อที่	คุณธรรม	ความถี่ พฤติ- กรรม ส	ความถี่ พฤติ- กรรม ท	\hat{P}_1	\hat{Q}_1	\hat{P}_2	\hat{Q}_2	Z
11	ความเมตตากรุณา	67	24	.2790	.7210	.1000	.9000	5.1392**
12	ความกตัญญูกตเวที	14	5	.0580	.9420	.0210	.9790	2.090*
13	ความกล้าหาญและ เชื่อมั่นในตนเอง	34	0	.1420	.8580	0	1	6.3024**
14	ความจงรักภักดีต่อ ชาติ ศาสนา และ พระมหากษัตริย์	16	0	.0670	.3300	0	1	6.9805**
15	มีความภาคภูมิใจและ รู้จักทนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรม และ ทรัพยากรของชาติ	13	0	.0540	.9460	0	1	3.7013**
	รวม	277	34	.0770	.9230	.0094	.9906	14.0360**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 11 จะเห็นว่าปริมาณพฤติกรรมของตัวละครด้านส่งเสริมคุณธรรม
 แห่งพลเมืองดีและพฤติกรรมของตัวละครด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีในหนังสือ
 แบบเรียนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
 ระดับ .01 ในคุณธรรม 10 คุณธรรม นั่นคือปริมาณพฤติกรรมของตัวละครด้านส่งเสริม
 คุณธรรมแห่งพลเมืองดีสูงกว่าปริมาณพฤติกรรมของตัวละครด้านทำลายคุณธรรมแห่ง
 พลเมืองดี ในคุณธรรมความเสียสละ เห็นประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว คุณธรรมวินัย
 ในตนเอง มุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ คุณธรรมความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์และ
 อุดมคุณ คุณธรรมการรู้จักคิด วิจาร์ณ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล คุณธรรมการรู้จัก
 ทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้โดยรู้จักเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ ผู้ตามที่ดี คุณธรรมความ
 สามารถนึกกำลังสติปัญญา กำลังกาย กำลังทรัพย์ เพื่อความเจริญและความมั่นคงของ
 ประเทศ คุณธรรมความเมตตากรุณา คุณธรรมความกตัญญูกตเวที คุณธรรมความ
 กล้าหาญและเชื่อมั่นในตนเอง คุณธรรมความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
 และคุณธรรมการมีความภาคภูมิใจ และรู้จักหนูบารุงศิลปะ วัฒนธรรม และทรัพยากรของ
 ชาติ

ปริมาณพฤติกรรมของตัวละครด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีและ
 พฤติกรรมของตัวละครด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีในหนังสือแบบเรียนภาษาไทย
 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นั่นคือปริมาณ
 พฤติกรรมของตัวละครด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีสูงกว่าปริมาณพฤติกรรมของ
 ตัวละครด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีในคุณธรรมความกตัญญูกตเวที

ปริมาณพฤติกรรมของตัวละครด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีและ
 พฤติกรรมของตัวละครด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีในหนังสือแบบเรียนภาษาไทย
 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ใน
 คุณธรรมความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักยกย่องผู้อื่น นั่นคือ ปริมาณพฤติกรรมของตัวละคร
 ด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดี และปริมาณพฤติกรรมของตัวละครด้านทำลาย
 คุณธรรมแห่งพลเมืองดีเหล่านั้นไม่แตกต่างกันในคุณธรรมความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา
 รู้จักยกย่องผู้อื่น

ผลรวมของปริมาณพฤติกรรมของตัวละครค่านสงเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองคือทุกคุณธรรม และปริมาณพฤติกรรมของตัวละครค่านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองคือทุกคุณธรรม ในหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จะเห็นว่าปริมาณพฤติกรรมค่านสงเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองคือ และปริมาณพฤติกรรมของตัวละครค่านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองคือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ ปริมาณพฤติกรรมของตัวละครค่านสงเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองคือสูงกว่าพฤติกรรมของตัวละครค่านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองคือทุกคุณธรรม

ตาราง 12 คาสติติและผลการเปรียบเทียบปริมาณพฤติกรรมของตัวละครด้านส่งเสริม
คุณธรรมแห่งพลเมืองดีและปริมาณพฤติกรรมของตัวละครด้านทำลายคุณธรรม
แห่งพลเมืองดีในหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
เล่ม 1 และเล่ม 2

ข้อที่	คุณธรรม	ความถี่ พฤติ- กรรม ส	ความถี่ พฤติ- กรรม ท	\hat{P}_1	\hat{Q}_1	\hat{P}_2	\hat{Q}_2	Z
1	ความเสียสละ เห็นประโยชน์ส่วน รวม ไม่เห็นแก่ตัว	24	0	.0923	.9077	0	1	4.9401**
2	วินัยในตนเอง มุ่งมั่น ในการทำงานให้ สำเร็จ	19	0	.0730	.9270	0	1	4.3474**
3	ความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ และอดทน	46	0	.1769	.8231	0	1	7.1820**
4	การรู้จักคิด วิจาร์ณ และตัดสินใจอย่างมี เหตุผล	23	0	.0884	.9116	0	1	4.8242**
5	การมีขันติธรรมต่อ คำวิจารณ์ และความ แตกต่างระหว่าง บุคคล และหมู่เหล่า	0	0	0	1	0	1	-
6	ความมีน้ำใจเป็น นักกีฬา รู้จักยกย่อง ผู้อื่น	2	0	.0076	.9924	0	1	1.3557

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อที่	คุณธรรม	ความถี่ ปกติ- กรรม ส	ความถี่ ปกติ- กรรม ท	\hat{P}_1	\hat{Q}_1	\hat{P}_2	\hat{Q}_2	Z
7	การรู้จักทำงานและ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ โดยรู้จักเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ ผู้ตามที่ดี	23	0	.0884	.9116	0	1	4.8242
8	ความเชื่อมั่นใน ระบอบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์ เป็นประมุข	0	0	0	1	0	1	-
9	ความสำนึกในหน้าที่ และสิทธิของตน	7	0	.0269	.9731	0	1	2.5757**
10	ความสามารถนึก กำลังสติปัญญา กำลังกาย กำลัง ทรัพย์ เพื่อความ เจริญและความ มั่นคงของประเทศ	8	0	.0307	.9693	0	1	2.7571**
11	ความเมตตากรุณา	71	10	.2730	.7270	.0384	.9616	7.4909**
12	ความกตัญญูกตเวที	24	6	.0923	.9077	.0230	.9770	3.2936*

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อที่	คุณธรรม	ความถี่ พฤติ- กรรม ส	ความถี่ พฤติ- กรรม ท	\hat{P}_1	\hat{Q}_1	\hat{P}_2	\hat{Q}_2	Z
13	ความกล้าหาญและ เชื่อมั่นในตนเอง	33	0	.1269	.8731	0	1	5.9061**
14	ความจริงรักภักดีต่อ ชาติ ศาสนา และ พระมหากษัตริย์	28	0	.1076	.8924	0	1	5.3794**
15	มีความภาคภูมิใจและ รู้จักทนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรม และ ทรัพยากรของชาติ	16	1	.0615	.9385	.0038	.9962	3.6044**
	รวม	324	17	.0801	.9199	.0068	.9932	16.1401**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 12 จะเห็นว่าปริมาณพฤติกรรมของตัวละครด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดี และพฤติกรรมของตัวละครด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ในหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ใน 12 คุณธรรม นั่นคือ ปริมาณพฤติกรรมของตัวละครด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีสูงกว่าปริมาณพฤติกรรมของตัวละครด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีในคุณธรรมความเสียสละ เห็นประโยชน์ส่วนรวมไม่เห็นแก่ตัว คุณธรรมวินัยในตนเอง มุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ คุณธรรมความซื่อสัตย์ซื่อสัตย์ และสุภาพ คุณธรรมการรู้จักคิด วิจาร์ณ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล คุณธรรมการรู้จักทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ โดยรู้จักเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ ผู้ตามที่ดี คุณธรรมความสำนึกในหน้าที่และสิทธิของตน คุณธรรมความสามารถนึกกำลังสติปัญญา กำลังกาย กำลังทรัพย์ เพื่อความเจริญและมั่นคงของประเทศ คุณธรรมความเมตตาการุณา คุณธรรมความกตัญญูกตเวที คุณธรรมความกล้าหาญและเชื่อมั่นในตนเอง คุณธรรมความรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ คุณธรรมการมีความภาคภูมิใจและรู้จักทนุบำรุง ศิลปะ วัฒนธรรม และทรัพยากรของชาติ

ปริมาณพฤติกรรมของตัวละครด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีและพฤติกรรมของตัวละครด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีในหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในคุณธรรมความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักยกย่องผู้อื่น นั่นคือ ปริมาณพฤติกรรมของตัวละครด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดี และปริมาณพฤติกรรมของตัวละครด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีไม่แตกต่างกันในคุณธรรมความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักยกย่องผู้อื่น

ผลรวมของปริมาณพฤติกรรมของตัวละครด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีทุกคุณธรรม และปริมาณพฤติกรรมของตัวละครด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีทุกคุณธรรมในหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จะเห็นว่าปริมาณพฤติกรรมด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดี และปริมาณพฤติกรรมของตัวละครด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 นั่นคือ ปริมาณพฤติกรรมของตัวละครด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีสูงกว่าปริมาณพฤติกรรมของตัวละครด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีทุกคุณธรรม

ตาราง 13 คาสติติและผลการเปรียบเทียบปริมาณพฤติกรรมของตัวละครบ้านสงเสริม
คุณธรรมแห่งพลเมืองดีและปริมาณพฤติกรรมของตัวละครบ้านทำลาย
คุณธรรมแห่งพลเมืองดีในหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 5 และ 6 ทุกคุณธรรม

พฤติกรรมของคุณธรรม	ความถี่	\hat{P}_1	\hat{Q}_1	\hat{P}_2	\hat{Q}_2	Z
พฤติกรรมของตัวละครบ้าน สงเสริม	601	.0801	.9199			22.3823
พฤติกรรมของตัวละครบ้าน ทำลาย	51			.0068	.9932	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 13 จะเห็นว่าปริมาณพฤติกรรมของตัวละครบ้านสงเสริม
คุณธรรมแห่งพลเมืองดีและปริมาณพฤติกรรมของตัวละครบ้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดี
ในหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 (ป.5-6) ทุก
พฤติกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ ปริมาณพฤติกรรมของ
ตัวละครบ้านสงเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีสูงกว่าปริมาณพฤติกรรมของตัวละครบ้าน
ทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยที่ว่าปริมาณพฤติกรรม
ของตัวละครบ้านสงเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีและปริมาณพฤติกรรมของตัวละครบ้าน
ทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีมีความแตกต่างกัน

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หนังสือแบบเรียนภาษาไทย ระดับประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521 โดยกำหนดจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อศึกษาหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 จะมีคุณธรรมแห่งพลเมืองดีประเภทใดบ้าง และมากน้อยเพียงใด
2. เพื่อจัดอันดับคุณธรรมที่ปรากฏในหนังสือแบบเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6
3. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของปริมาณพฤติกรรมของตัวละคร คำส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีและทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดี

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบว่าแบบเรียนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 มีเนื้อหาส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีด้านใดบ้างแก่ผู้เรียน และมากน้อยเพียงใด
2. เพื่อเป็นแนวทางให้แก่ครูผู้สอนในการหยิบยกเอาคุณธรรมแห่งพลเมืองดีประเภทนั้น ๆ ตามที่ปรากฏในแต่ละบทของหนังสือแบบเรียนเป็นจุดเน้นในการให้การฝึกอบรมแก่เยาวชนของชาติให้ตรงตามจุดประสงค์ของหลักสูตร
3. เพื่อเป็นแนวทางในการเขียน การผลิต และการปรับปรุงหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ที่มีเนื้อหาสร้างเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีด้านต่าง ๆ แก่ผู้เขียนและผู้ผลิต

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ศึกษาเฉพาะหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 (ป.5-6) ตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521

2. ศึกษาเฉพาะคุณธรรมแห่งความเป็นพลเมืองดีในด้านต่าง ๆ

15 ค่าน คือ

- 2.1 ความเสียสละ เห็นประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว
- 2.2 วินัยในตนเอง มุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ
- 2.3 ความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ และอดทน
- 2.4 การรู้จักคิด วิจาร์ณ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
- 2.5 การมีขั้นตอนกรรมต่อคำวิจารณ์ และความแตกต่างระหว่างบุคคล หรือหมู่เหล่า
- 2.6 ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักยกย่องผู้อื่น
- 2.7 การรู้จักทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ โดยรู้จักเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ ผู้ตามที่ดี
- 2.8 ความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
- 2.9 ความสำนึกในหน้าที่และสิทธิของตน
- 2.10 ความสามารถนีกำลังสติปัญญา กำลังกาย กำลังทรัพย์ เพื่อความเจริญและความมั่นคงของประเทศ
- 2.11 ความเมตตากรุณา
- 2.12 ความกตัญญูกตเวทิต
- 2.13 ความกล้าหาญและเชื่อมั่นในตนเอง
- 2.14 ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
- 2.15 มีความภาคภูมิใจและรู้จักทนุบำรุง ศิลปะ วัฒนธรรม และทรัพยากรของชาติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยอ่านหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 1-2 และหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 6 เล่ม 1-2 รวม 4 เล่ม จำนวนเรื่อง 50 เรื่อง โดยผู้วิจัยอ่านเพื่อการวิเคราะห์และให้คะแนนโดยพิจารณาพฤติกรรมของตัวละครให้ตรงกับพฤติกรรมที่ผู้วิจัยสร้าง เกณฑ์และให้ความถี่

ของพฤติกรรมในหนังสือแบบเรียนที่ทำการศึกษาทุกเล่ม

2. หากคำอธิบายส่วนย่อยละของพฤติกรรมด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดี และพฤติกรรมด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดี แต่ละคุณธรรมที่ปรากฏในหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6

3. จัดอันดับคุณธรรมด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดี และด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีของหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6

4. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปริมาณพฤติกรรมของตัวละครด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดี และปริมาณพฤติกรรมของตัวละครด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดี โดยใช้วิธีการทดสอบความแตกต่างระหว่างสัดส่วน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 1 มีเรื่อง สนิทสนมที่มีเนื้อหาส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีมากที่สุด จำนวน 5 คุณธรรม คือ ส่งเสริมคุณธรรมความเสียสละ เห็นประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว คุณธรรมการรู้จักคิด วิจาร์ณ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล คุณธรรมความเมตตาากรุณา คุณธรรมความกตัญญูกตเวที คุณธรรมความกล้าหาญและเชื่อมั่นในตนเอง

ส่วนเรื่องที่มีเนื้อหาส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดี รองลงไป จำนวน 4 คุณธรรม มีจำนวน 4 เรื่อง คือ เรื่องปณิธานของฉัตร เทียวน้ำตก เพลงเกี่ยวข้าว นกกระเจาบ

หนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 1 ที่มีเรื่อง ส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีน้อยที่สุด คือ หนึ่งคุณธรรม ได้แก่เรื่องยิ้มพมิพใจ ซึ่งส่งเสริมคุณธรรมความเมตตาากรุณา ส่วนเรื่องทุม-โมง ไม่ส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีใด ๆ

หนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 1 มีเรื่องที่มีเนื้อหาทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีมากที่สุด จำนวน 2 คุณธรรม มีอยู่ 2 เรื่อง คือ เรื่องบางระจันรำลึก และเรื่องนกกระเจาบ สำหรับเรื่องบางระจันรำลึก ทำลายคุณธรรมความเสียสละ เห็นประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว และความสามารถนึก

กำลังสติปัญญา กำลังกาย กำลังทรัพย์ เพื่อความเจริญและความมั่นคงของประเทศ
เรื่องนกรระจามทำลายคุณธรรมความเมตตากรุณา และความกตัญญูทเวที

หนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 1 มีเรื่อง
ทำลายคุณธรรมน้อยที่สุด คือ หนึ่งคุณธรรม จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ เรื่องเกาะหนู-
เกาะแมว น้าบอน้อย และสังข์ทอง เรื่องเกาะหนู-เกาะแมว ทำลายคุณธรรมความ
เมตตากรุณา เรื่องน้าบอน้อย ทำลายคุณธรรมความเมตตากรุณา เรื่องสังข์ทอง
ทำลายคุณธรรมความเมตตากรุณา ส่วนเรื่องทุม-โม่ง จำกับจก ปณิธานของฉัตร
ลินสมุทร์ เทียนน้ำตก เพลงเกี่ยวข้าว และยืมพิมพ์ใจ ไม่ทำลายคุณธรรมใด ๆ

2. หนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 2 มี
เรื่องเขาวงกตคนดีที่มีเนื้อหาส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีมากที่สุด จำนวน 9 คุณธรรม
คือ ความเสียสละ เห็นประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว คุณธรรมวินัยในตนเอง มุ่งมั่น
ในการทำงานให้สำเร็จ คุณธรรมความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์และอดทน คุณธรรม
ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักยกย่องผู้อื่น คุณธรรมการรู้จักทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น
ได้ โดยรู้จักเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ ผู้ตามที่ดี คุณธรรมความสามารถนึกกำลังสติปัญญา
กำลังกาย กำลังทรัพย์ เพื่อความเจริญและความมั่นคงของประเทศ คุณธรรมความ
เมตตากรุณา คุณธรรมความกล้าหาญและเชื่อมั่นในตนเอง คุณธรรมความจงรักภักดี
ต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

ส่วนเรื่องที่มีเนื้อหาส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีรองลงไป จำนวน
เรื่องละ 6 คุณธรรม มีจำนวน 2 เรื่อง คือ เรื่องหลงเชื่อ และเรื่องเมาคลีลูกหมาป่า

หนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 2 ที่มีเรื่อง
ส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีน้อยที่สุด คือ หนึ่งคุณธรรม ได้แก่ เรื่องเจ้าบุญญา
ซึ่งส่งเสริมคุณธรรมการรู้จักคิด วิจาร์ณ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

หนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 2 มีเรื่องที่มี
เนื้อหาทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีมากที่สุด จำนวน 2 คุณธรรม มีอยู่ 2 เรื่อง คือ
เรื่องกรรมของนายประกัน และเรื่องความสามัคคี สำหรับเรื่องกรรมของนายประกัน
ทำลายคุณธรรมความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ และอดทน และคุณธรรมความกตัญญูทเวที
เรื่องความสามัคคีทำลายคุณธรรมการรู้จักคิด วิจาร์ณ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และ

คุณธรรมความเมตตาการุณา

หนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 2 มีเรื่องทำลายคุณธรรมน้อยที่สุด คือ หนึ่งคุณธรรม จำนวน 1 เรื่อง คือ เรื่องเจ้าเข้าปัญญา ซึ่งทำลายคุณธรรมความเมตตาการุณา

3. หนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 6 เล่ม 1 มีเรื่องน้องของปิติ คำอ่ำลา ประธานนักเรียน ที่มีเนื้อหาส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีมากที่สุด จำนวนเรื่องละ 5 คุณธรรม เรื่องน้องของปิติ ส่งเสริมคุณธรรมวินัยในตนเอง เห็นประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว คุณธรรมความซื่อสัตย์ซื่อสัตย์ และอดทน คุณธรรมการรู้จักคิด วิจาร์ณ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล คุณธรรมการรู้จักทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ โดยรู้จักเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ ผู้ตามที่ดี และคุณธรรมความเมตตาการุณา เรื่องคำอ่ำลา ส่งเสริมคุณธรรมวินัยในตนเอง มุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ คุณธรรมความซื่อสัตย์ซื่อสัตย์ และอดทน คุณธรรมการรู้จักทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ โดยรู้จักเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ ผู้ตามที่ดี คุณธรรมความเมตตาการุณา และคุณธรรมความกตัญญูกตเวทิตะ เรื่องประธานนักเรียน ส่งเสริมคุณธรรมความเสียสละ เห็นประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว คุณธรรมความซื่อสัตย์ซื่อสัตย์ และอดทน คุณธรรมการรู้จักทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ โดยรู้จักเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ ผู้ตามที่ดี คุณธรรมความเมตตาการุณา และคุณธรรมความสำนึกในหน้าที่ และสิทธิของตน และ คุณธรรมความกล้าหาญและเชื่อมั่นในตนเอง

ส่วนเรื่องที่มีเนื้อหาส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีรองลงไป จำนวน 4 คุณธรรม มีจำนวน 2 เรื่อง คือ เรื่องพระมหากษัตริย์คุณ และพระร่วง

หนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 6 เล่ม 1 ที่มีเรื่องส่งเสริมคุณธรรมน้อยที่สุด คือ หนึ่งคุณธรรม ได้แก่ เรื่องระบำดอกไม้

หนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 6 เล่ม 1 มีเรื่องที่มีเนื้อหาทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีมากที่สุด จำนวนเรื่องละหนึ่งคุณธรรม มีอยู่ 4 เรื่อง คือ เรื่องถ้ำขี้แปดสาร เพื่อนของเพชร สังข์ศิลป์ชัย ระบำดอกไม้ ซึ่งทุกเรื่องมีเนื้อหาทำลายคุณธรรมความเมตตาการุณาเหมือนกัน ส่วนเรื่องน้องของปิติ คำอ่ำลา ประธานนักเรียน ขุนดาบผู้เกรียงไกร พระมหากษัตริย์คุณ

สำคัญที่คำพูด พระร่วง และไออุ่น ไม่ทำลายคุณธรรมใด ๆ

4. หนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 6 เล่ม 2 มีเรื่องบันทึกของปิติ เลานันทาน พืชไมตรี ที่มีเนื้อหาส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีมากที่สุด จำนวนเรื่องละ 5 คุณธรรม เรื่องบันทึกของปิติส่งเสริมคุณธรรมความซื่อสัตย์เพียร ซื่อสัตย์ และอดทน คุณธรรมการรู้จักคิด วิจาร์ณ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล คุณธรรมความกล้าหาญและเชื่อมั่นในตนเอง คุณธรรมความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และคุณธรรมการมีความภาคภูมิใจและรู้จักทนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรม และทรัพยากรของชาติ เรื่องเลานันทาน ส่งเสริมคุณธรรมวินัยในตนเอง มุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ คุณธรรมความเมตตากรุณา คุณธรรมความกล้าหาญและเชื่อมั่นในตนเอง คุณธรรมความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และคุณธรรมการมีความภาคภูมิใจ และรู้จักทนุบำรุง ศิลปะ วัฒนธรรม และทรัพยากรของชาติ เรื่องพืชไมตรี ส่งเสริมคุณธรรมความเสียสละ เห็นประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว คุณธรรมความซื่อสัตย์เพียร ซื่อสัตย์และอดทน คุณธรรมการรู้จักคิด วิจาร์ณ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล คุณธรรมความเมตตากรุณา และคุณธรรมการมีความภาคภูมิใจและรู้จักทนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรม และทรัพยากรของชาติ

ส่วนเรื่องที่มีเนื้อหาส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดี รองลงไปจำนวน 4 คุณธรรม มีจำนวน 2 เรื่อง คือ เรื่องความลำบากของเรา และราชาธิราชทอนสังจะสมิงพระราม

หนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 6 เล่ม 2 ที่มีเรื่องส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีน้อยที่สุด คือ 2 คุณธรรม ได้แก่ เรื่องขำขัน

หนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 6 เล่ม 2 มีเรื่องที่มีเนื้อหาทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีมากที่สุด จำนวนเรื่องละ หนึ่งคุณธรรม มีอยู่ 3 เรื่อง คือ เรื่องเลานันทาน วาจาสิทธิ์ ศักดิ์ศรี เรื่องเลานันทาน ทำลายคุณธรรมความเมตตา กรุณา เรื่องวาจาสิทธิ์ ทำลายคุณธรรมการมีความภาคภูมิใจและรู้จักทนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรม และทรัพยากรของชาติ เรื่องศักดิ์ศรี ทำลายคุณธรรมความกตัญญูกตเวทิต ส่วนเรื่องบันทึกของปิติ โท้วาที่ พืชไมตรี เรื่องขำขัน รวมแรงรวมใจ แมงจำ ทางชีวิต คอกสร้อยรอยใจ ความลำบากของเรา ราชาธิราชทอนสังจะสมิงพระราม ไม่ทำลายคุณธรรมใด ๆ

5. อันดับคุณธรรมทั้งพฤติกรรมด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีและพฤติกรรมด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดี

5.1 เมื่อนำหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทั้งเล่ม 1 และ 2 จำนวนรวม 2 เล่ม มาจัดอันดับคุณธรรมรวมกันแล้วพบว่า พฤติกรรมด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีเน้นคุณธรรมความเมตตากรุณาเป็นอันดับหนึ่ง อันดับสองคือ ความกล้าหาญและเชื่อมั่นในตนเอง อันดับสามคือ ความเสียสละเห็นประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว อันดับสี่ คือ การรู้จักทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ โดยรู้จักเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ ผู้ตามที่ดี พฤติกรรมด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีที่ไม่ปรากฏในหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 1 และเล่ม 2 มี 3 คุณธรรม คือ คุณธรรมการมีขันติธรรมต่อคำวิจารณ์ และความแตกต่างระหว่างบุคคลและหมู่เหล่า และคุณธรรมความเชื่อมั่นในระบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และคุณธรรมความสำนึกในหน้าที่และสิทธิของตน

พฤติกรรมด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีเน้นคุณธรรมความเมตตากรุณาเป็นอันดับหนึ่ง แสดงว่าพฤติกรรมของตัวละครในหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 1 และ 2 เป็นการประทุษร้ายผู้อื่น ไม่ให้การช่วยเหลือหรือเอาใจเอาเปรียบผู้อื่นเป็นส่วนใหญ่ อันดับสองคือคุณธรรมความกตัญญูกตเวที อันดับสามคือคุณธรรมการรู้จักคิด วิเคราะห์และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล อันดับสี่มี 3 คุณธรรม คือ คุณธรรมความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์และอดทน คุณธรรมความเสียสละ เห็นประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว ความสามารถนึกกำลังสติปัญญา กำลังกาย กำลังทรัพย์ เพื่อความเจริญและมั่นคงของประเทศ

5.2 เมื่อนำหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้งเล่ม 1 และเล่ม 2 จำนวนรวม 2 เล่ม มาจัดอันดับคุณธรรมรวมกันแล้วพบว่า พฤติกรรมด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีเน้นความเมตตากรุณาเป็นอันดับหนึ่ง อันดับสองคือความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ และอดทน อันดับสามคือความกล้าหาญและเชื่อมั่นในตนเอง อันดับสี่คือความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ พฤติกรรมด้านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีที่ไม่ปรากฏในหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 1 และเล่ม 2 มี 2 คุณธรรม คือ คุณธรรมการมีขันติธรรมต่อคำวิจารณ์ และความแตกต่างระหว่างบุคคลและหมู่เหล่า

และคุณธรรมความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

พฤติกรรมค่าน้ำทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองที่เน้นคุณธรรมความเมตตา กรุณาเป็นอันดับหนึ่ง แสดงว่าพฤติกรรมของตัวละครในหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เล่ม 1 และเล่ม 2 เป็นการประทุษร้ายผู้อื่น ไม่ให้การช่วยเหลือ หรือเอาโรคเอาเปรียบผู้อื่นเป็นส่วนใหญ่ อันดับสองคือความกตัญญูทเวที่ อันดับสามคือ การมีความภาคภูมิใจ และรู้จักทนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรม และทรัพยากร ของชาติ

6. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปริมาณพฤติกรรมของตัวละคร ค่าน้ำส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองที่ และปริมาณพฤติกรรมของตัวละครค่าน้ำทำลาย คุณธรรมแห่งพลเมืองที่

6.1 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปริมาณพฤติกรรม ของตัวละครค่าน้ำส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองที่และปริมาณพฤติกรรมของตัวละคร ค่าน้ำทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองที่ ในหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 เล่ม 1 และเล่ม 2 ปริมาณพฤติกรรมของตัวละครค่าน้ำส่งเสริมคุณธรรมแห่ง พลเมืองที่สูงกว่าปริมาณพฤติกรรมของตัวละครค่าน้ำทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองคืออย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 11 คุณธรรม คือ คุณธรรมความเสียสละ เห็นประโยชน์ ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว คุณธรรมวินัยในตนเอง มุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ คุณธรรมความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์และอดทน คุณธรรมการรู้จักคิด วิจาร์ณ และ ตัดสินใจอย่างมีเหตุผล คุณธรรมการรู้จักทำงาน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ โดยรู้จักเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ ผู้ตามที่ดี คุณธรรมความสามารถนึกกำลังสติปัญญา กำลังกาย กำลังทรัพย์ เพื่อความเจริญและความมั่นคงของประเทศ คุณธรรมความเมตตากรุณา คุณธรรมความกตัญญูทเวที่ คุณธรรมความกล้าหาญและเชื่อมั่นในตนเอง คุณธรรม ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และคุณธรรมการมีความภาคภูมิใจ และรู้จักทนุบำรุง ศิลปะ วัฒนธรรม และทรัพยากร ของชาติ ไม่ปรากฏว่ามีปริมาณ พฤติกรรมค่าน้ำทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองที่สูงกว่าปริมาณพฤติกรรมค่าน้ำส่งเสริม คุณธรรมแห่งพลเมืองที่ เมื่อพิจารณาผลรวมทั้งหมดของหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 1 และเล่ม 2 พบว่า ปริมาณพฤติกรรมของตัวละคร ค่าน้ำส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองที่สูงกว่าปริมาณพฤติกรรมของตัวละครค่าน้ำทำลาย คุณธรรมแห่งพลเมืองที่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

6.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปริมาณพฤติกรรมของ
 ตัวละครค่านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดี และปริมาณพฤติกรรมของตัวละครค่าน
 ทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีในหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
 เล่ม 1 และ เล่ม 2 ปริมาณพฤติกรรมของตัวละครค่านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดี
 สูงกว่าปริมาณพฤติกรรมของตัวละครค่านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีอย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติ จำนวน 12 คุณธรรม คือ คุณธรรมความเสียสละ เห็นประโยชน์ส่วนรวม
 ไม่เห็นแก่ตัว คุณธรรมวินัยในตนเอง มุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ คุณธรรมความ
 ซื่อสัตย์ และอดทน คุณธรรมการรู้จักคิด วิจาร์ณ และตัดสินใจอย่างมี
 เหตุผล คุณธรรมการรู้จักทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ โดยรู้จักเป็นผู้ให้ ผู้รับ, ผู้นำ
 ผู้ตามที่ดี คุณธรรมความสำนึกในหน้าที่และสิทธิของตน คุณธรรมความสามารถนึก
 กำลังสติปัญญา กำลังกาย กำลังทรัพย์ เพื่อความเจริญและความมั่นคงของประเทศ
 คุณธรรมความเมตตากรุณา คุณธรรมความกตัญญูกตเวที คุณธรรมความกล้าหาญและ
 เชื้อมั่นในตนเอง คุณธรรมความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
 คุณธรรมการมีความภาคภูมิใจ และรู้จักทนุบำรุง ศิลปะ วัฒนธรรม และทรัพยากรของชาติ
 ไม่ปรากฏว่ามีปริมาณพฤติกรรมค่านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดี สูงกว่าปริมาณ
 พฤติกรรมค่านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดี เมื่อพิจารณาผลรวมทั้งหมดของหนังสือ
 แบบเรียนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เล่ม 1 และ 2 พบว่าปริมาณพฤติกรรม
 ของตัวละครค่านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีสูงกว่าปริมาณพฤติกรรมของตัวละคร
 ค่านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

6.3 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปริมาณพฤติกรรมของ
 ตัวละครค่านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดี และปริมาณพฤติกรรมของตัวละครค่าน
 ทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ในหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
 และ 6 ทั้งเล่ม 1 และ 2 รวม 4 เล่ม และทุกคุณธรรม ปรากฏว่ามีความแตกต่าง
 กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ปริมาณพฤติกรรมของตัวละครค่านส่งเสริมคุณธรรม
 แห่งพลเมืองดีสูงกว่าปริมาณพฤติกรรมของตัวละครค่านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดี
 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานในการวิจัย

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์หนังสือแบบเรียนภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 เล่ม 1 และเล่ม 2 รวม 4 เล่ม พบว่ามีพฤติกรรมด้านส่งเสริมคุณธรรม แห่งพลเมืองดีในคุณธรรมความเมตตากรุณา คุณธรรมความกล้าหาญและเชื่อมั่นในตนเอง คุณธรรมความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์และอดทน คุณธรรมความเสียสละ เห็นประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว ปรากฏอยู่มากพอสมควร สำหรับคุณธรรม ความเมตตากรุณา ที่ปรากฏเป็นคุณธรรมอันดับหนึ่งของหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ทั้ง 4 เล่ม ซึ่งผู้เขียนเรื่องได้วางโครงเรื่อง ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนไทย ซึ่งหลักศีลธรรมจรรยาทางพระพุทธศาสนาได้วาง กรอบการดำเนินชีวิตของคนไทยส่วนใหญ่ ให้ประชาชนเป็นผู้มีความเมตตากรุณา รู้จักช่วยเหลือผู้เดือดร้อน อยากให้เขาได้พบกับความสุข รู้จักแบ่งปันสิ่งของ ระหว่าง เพื่อนบ้านและผู้ได้รับความช่วยเหลือยังรู้สึกระลึกถึงบุญคุณผู้ให้การช่วยเหลือเสมอ เช่น เรื่องไทยช่วยไทย มีพฤติกรรมของตัวละครที่โคช่วยบรรเทาทุกข์ ช่วยเหลือ ผู้เดือดร้อน ผู้อ่อนแอ โดยการร่วมมือกันช่วยเหลือผู้ได้รับเคราะห์กรรมจากภัยพิบัติ เช่น บริจาคเงิน เลือผ้า ฯลฯ ดังนั้น ส่วนหนึ่งของพฤติกรรมที่ตัวละครแสดงออก จึงปรากฏลักษณะเด่นของนิสัยที่ดี ซึ่งเป็นลักษณะของคนที่มีความเมตตากรุณา มีความเมตตากรุณา ซึ่งตรงกับ การวิเคราะห์หนังสืออ่านสำหรับเด็กในด้านคุณธรรม ที่วิจิตร สุกาทร (วิจิตร สุกาทร 2522 : 90) วิจัยไว้ว่าหนังสืออ่านสำหรับเด็กประเภทนิทานชาวบ้านมีคติสอนใจในระดับชีวิตประจำวันที่สำคัญมากคือ ความเมตตากรุณา แสดงว่าหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ทุกเล่ม มีเนื้อหาส่งเสริมคุณธรรมแห่งความเป็นพลเมืองดี โดยเน้นคุณธรรมแห่งความเมตตากรุณา มากเป็นอันดับหนึ่ง ซึ่งมีความเหมาะสมตามลักษณะหนังสือแบบเรียน สำหรับเด็กที่ดีคือให้ทั้งความรู้ และส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีแก่เยาวชนของชาติ

ส่วนคุณธรรมความกล้าหาญและเชื่อมั่นในตนเอง และคุณธรรมความเสียสละ เห็นประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว เนื่องจากหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ทุกเล่ม มีเรื่องอิงประวัติศาสตร์ วรรณคดี การผจญภัย ลักษณะผู้นำ การให้ความช่วยเหลือร่วมมือ ซึ่งเป็นเรื่องที่ตัวละครจะต้องแสดงความกล้าหาญ กล้าตัดสินใจในการเสี่ยงอันตราย เพื่อความอยู่รอดของ

ตนเอง และช่วยผู้ที่ตกอยู่ในอันตราย คังนั้นจึงปรากฏคุณธรรมความกล้าหาญและเชื่อมั่นในตนเองอยู่ในหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 มาก นอกจากนี้แนวเรื่องที่แสดงความกล้าหาญของตัวละคร ผู้เขียนได้นำเอาเรื่องราวจากวรรณคดี เรื่องอิงประวัติศาสตร์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นรูปแบบชีวิตของผู้ชายไทยในอดีต ที่ได้รับการปลูกฝังให้เป็นช่างเท้าหน้าจะต้องเป็นผู้นำครอบครัว ชุมชน คังนั้นจึงมีจิตสำนึกและบทบาทที่สำคัญในการใช้กำลังหรืออำนาจทางการปกป้องคุ้มครองบ้านเมือง หรือผู้ที่อ่อนแอกว่า ซึ่งหนังสือแบบเรียนที่บรรจุเรื่องราวเหล่านี้ ย่อมส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดี เพื่อหล่อหลอมจิตใจ เยาวชนของชาติให้ตระหนักถึงภาระหน้าที่และความรับผิดชอบที่มีต่อชุมชน และประเทศชาติ

ถ้าจะพิจารณาคุณธรรมความซื่อสัตย์ และ อคทน ซึ่งปรากฏมากพอสมควรในหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ทุกเล่ม เนื่องจากได้มีการวางโครงเรื่องที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวันซึ่งทุกคนจะต้องมีภาระรับผิดชอบในการประกอบกิจการ ที่เป็นงานอาชีพหรืองานในบ้านเรือน ตามกำลังความสามารถของแต่ละเพศและวัย ขณะเดียวกันก็เน้นให้เห็นการดำรงชีวิตในชุมชน รวมทั้งความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลต่าง ๆ ในชุมชน และลักษณะการประกอบอาชีพของคนในชุมชน ซึ่งมีการทำเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก และเนื้อหาของหลายเรื่องในแบบเรียนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ทุกเล่ม เน้นการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ซึ่งผู้เขียนต้องการส่งเสริมการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งจะมีส่วนช่วยพัฒนาชาติและทำให้คนรู้จักรักท้องถิ่นของตน พร้อมทั้งสอดแทรกคุณธรรมความซื่อสัตย์ และ อคทน ซึ่งเป็นคุณธรรมแห่งพลเมืองดีที่ช่วยเสริมสร้างให้เยาวชนของชาติเป็นคนดี รู้จักประกอบอาชีพการงาน และก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในส่วนตัว ครอบครัว สังคม และชาติบ้านเมือง

เนื้อเรื่องในหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ทุกเล่ม ไม่ปรากฏพฤติกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ด้านการมีขันติธรรมต่อคำวิจารณ์ และความแตกต่างระหว่างบุคคลและหมู่เหล่า และคุณธรรมความเชื่อมั่นในระบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เหตุผลสำคัญคือผู้เขียนหนังสือแบบเรียนสำหรับเด็กระดับชั้นประถมศึกษา มักจะบรรจุเนื้อหาสาระที่เป็นเรื่องใกล้ชีวิตตัวเด็ก เหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน ให้ทั้งความเพลิดเพลินและ

ความรู้ และขยายขอบเขตของความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ตามวัยและระดับชั้นของการเรียนเพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา ดังนั้นการเขียนโดยสอดแทรกคุณธรรมเกี่ยวกับการแสดงความรัก ความเอาใจใส่ของบุคคลในครอบครัว คือ พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย พี่น้อง และความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนบ้าน และบุคคลต่าง ๆ ในชุมชน ซึ่งเป็นเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันที่ยื่นได้ง่าย ผู้เรียนชอบเพราะตรงกับความรู้สึกของตน และเป็นเรื่องใกล้ชีวิตผู้เรียน ส่วนการที่ผู้เขียนจะวางโครงเรื่องทำนองสั่งสอนให้คนเป็นคนดี ทำประโยชน์ต่อสังคม และสอดแทรกคุณธรรมที่ช่วยเสริมสร้างสังคมให้เป็นระเบียบและเกิดสุข ซึ่งเป็นเรื่องห่างไกลตัวเด็ก การเขียนเนื้อเรื่องทำนองนี้ที่จะให้ผู้เรียนเกิดความสุขสนาน ได้สาระความรู้และ สอดแทรกคุณธรรมเหล่านี้ไปพร้อมกัน จึงไม่ใช่เรื่องง่าย ต้องเสียเวลาในการเขียนนาน และอีกประการหนึ่งก็ขึ้นอยู่กับข้อกำหนดวัตถุประสงค์ในการผลิตหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ของผู้เขียนและผู้ผลิตด้วย

สำหรับพฤติกรรมด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดีที่ปรากฏมากในหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ทุกเล่ม คือ คุณธรรมความเมตตากรุณา คุณธรรมความกตัญญูกตเวทีที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้เขียนนำเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันมาสร้างให้ตัวละครมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับเรื่องราวที่เกิดขึ้น ซึ่งพฤติกรรมของฝ่ายผู้ประพฤติชั่ว ย่อมตรงกันข้ามกับพฤติกรรมของผู้ประพฤติดี ทั้งนี้เพื่อเสริมให้บทบาทของตัวละครที่มีความประพฤติดีเด่นขึ้น และในที่สุดตอนท้ายของเรื่องก็จะแทรกคิธรรมที่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้จากผลของความประพฤติไม่ดีก่อให้เกิดโทษภัยแก่ผู้ประพฤติอย่างไร ดังนั้นจึงปรากฏพฤติกรรมด้านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ซึ่งตัวละครจะมีพฤติกรรมการประทุษร้ายต่อกัน ความอาฆาตพยาบาท ความไม่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเห็นแก่ตัว ความไม่ซื่อสัตย์ การทรมาณคนหรือสัตว์ การลักขโมย ซึ่งการเขียนเรื่องแนวนี้เขียนง่าย เพราะเป็นคุณธรรมเบื้องต้นในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ และก่อให้เกิดความสะเทือนใจได้ง่าย จึงตรงกับเจตนารมณ์ของผู้เขียนที่จะแสดงให้เห็นถึงผลของความประพฤติชั่วในที่สุด

ถ้าพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่ปรากฏจะเห็นว่าหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ทั้ง 4 เล่ม มีพฤติกรรมค่านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองที่ปรากฏอยู่น้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบดู จากตาราง 13 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ปริมาณพฤติกรรมของตัวละครค่านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองที่สูงกว่าปริมาณพฤติกรรมของตัวละครค่านทำลายคุณธรรมแห่งพลเมืองคือ จากการค้นพบดังกล่าวทำให้ทราบว่า หนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ทั้ง 4 เล่ม มีเนื้อหาสาระ ความรู้ คติธรรม สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษาตอนปลาย (ป.5-6) พุทธศักราช 2521 ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งทุกเล่มปรากฏคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ตามที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521 เป็นส่วนใหญ่ โดยการพิจารณาจากเนื้อหาของเรื่องต่าง ๆ ที่บรรจุในแบบเรียนมีหลายเรื่องที่น่าสนใจเรื่องการค้าเงินชีวิตทั้งในครอบครัว ในโรงเรียน ชุมชน ตลอดจนสิทธิหน้าที่ที่พึงมีต่อชาติ และการเป็นผู้ประพฤติดี กล่าวคือ ต้องซื่อสัตย์ สุจริต มีเมตตา กรุณา เชื่อถือได้ เสียสละ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น ควบคุมตัวเองได้ ใฝ่หาความรู้ มีความจงรักภักดีต่อชาติ และอื่น ๆ ซึ่งคุณธรรมแห่งพลเมืองดีเหล่านี้ที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากหนังสือแบบเรียน ล้วนเป็นสิ่งที่จะช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนได้มีคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองดีมากขึ้น

พฤติกรรมค่านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีที่ปรากฏน้อยในหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ทุกเล่ม คือ คุณธรรมความมีน้ำใจ เป็นนักกีฬา รู้จักยกย่องผู้อื่น และคุณธรรมความสำนึกในหน้าที่และสิทธิของตน และพฤติกรรมค่านส่งเสริมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีที่ไม่ปรากฏในหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ทุกเล่ม คือ คุณธรรมการมีขันติธรรมต่อคำวิจารณ์ และความแตกต่างระหว่างบุคคลและหมู่เหล่า และคุณธรรมความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข จากการค้นพบย่อมจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการเขียนและตรวจผลิตหนังสือแบบเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 จะพิจารณาปรับปรุงแก้ไขแบบเรียนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการปลูกฝังคุณธรรมแห่งพลเมืองดีค่านหน้าที่และความรับผิดชอบในความเป็นพลเมืองดีโดยทั่วไป รวมทั้งการเพิ่มปริมาณพฤติกรรมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีที่ปรากฏน้อยให้มากขึ้นด้วย

ขอเสนอแนะ

1. เนื่องจากในสังคมได้มีการเน้นให้บุคคลเป็นผู้มีพฤติกรรมด้านคุณธรรมแห่งพลเมืองดีในทิศทางที่พึงประสงค์ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ไซกัญหมายควบคุม ใช้การฝึกให้ชินต่อการปฏิบัติ ดังนั้น บุคลากรและสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษาอบรมเรื่องความเป็นพลเมืองดีแก่เยาวชนของชาติ เช่น ผู้บริหารการศึกษา ครูอาจารย์ ผู้ปกครอง กรมการศาสนา ข้าราชการฝ่ายปกครองและสื่อมวลชนต่าง ๆ ควรยอมรับบทบาทและร่วมรับผิดชอบในการให้การศึกษาอบรมแก่เด็ก และเมื่อกล่าวถึงการให้การศึกษา ก็ต้องหันมาพิจารณาเรื่องหลักสูตร แบบเรียน ว่ามีความเหมาะสมกับสถานการณ์ และการดำเนินชีวิตในปัจจุบันหรือไม่ และมีโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เนื้อหาที่เกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบที่สำคัญที่กฎหมายบัญญัติให้คนไทยทุกคนควรปฏิบัติ เพื่อเยาวชนของชาติ จะได้มีความรู้ ความเข้าใจ มีความคิดวิจารณ์ญาณ และมีโอกาสฝึกปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามบทบาทของพลเมืองดีที่พึงประสงค์ ซึ่งผู้ที่มีหน้าที่ให้การศึกษาโดยตรงจะต้องนำไปพิจารณาจัดหลักสูตรที่เหมาะสม แบบเรียนที่เหมาะสม และวิธีการที่เหมาะสมเพื่อดำเนินการฝึกอบรม จนเยาวชนของชาติยอมรับและพิจารณาว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม และรับมาเป็นวิถีแห่งการดำเนินชีวิตประจำวันของตน เมื่อเป็นเช่นนี้จึงอาจกล่าวได้ว่า การให้ศึกษาด้านคุณธรรมแห่งพลเมืองดีได้ผลสมบูรณ์ตามความมุ่งหมายทุกประการ

2. ขอเสนอแนะสำหรับผู้เขียนและผู้ผลิตหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 เนื่องจากหนังสือแบบเรียนภาษาไทยเป็นบันไดขั้นแรกที่จะช่วยเสริมสร้างนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็ก นอกจากหนังสือแบบเรียนจะเป็นบ่อเกิดของความรู้นานาประการ แล้วยังบรรจุเนื้อหาสาระที่มีอิทธิพลต่อความเห็นและการกระทำของคนในชาติเพื่อให้เป็นไปตามความมุ่งหมาย เช่น สามารถจะสอดแทรกเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อการเมืองการปกครอง เพื่อปลูกฝังคุณธรรมแห่งพลเมืองดีแก่คนในชาติ ซึ่งอิทธิพลของหนังสือแบบเรียนสามารถทำให้ผู้เรียนมีจิตใจคล้อยตามและมีอิทธิพลอย่างสำคัญที่จะทำให้สำเร็จประโยชน์ต่อการบริหารบ้านเมืองของฝ่ายปกครอง ดังนั้นเมื่อตระหนักถึงความสำคัญของหนังสือแบบเรียนดังกล่าวแล้ว ผู้เขียนหนังสือแบบเรียน จึงควรผลิตเรื่องที่มีคุณธรรมด้านอื่น ๆ ที่ปรากฏน้อยให้มากขึ้น และเพิ่มคุณธรรมแห่งพลเมืองดีด้านอื่น ๆ ที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนและระดับการศึกษา ดังนี้

- 2.1 มีความจงรักภักดีต่อระบอบการปกครองของชาติ
 - 2.2 การเคารพเชื่อฟังกฎหมาย
 - 2.3 ความไม่เห็นแก่ตัว ความมีน้ำใจเป็นสาธารณะ (Public spirit) ยอมเสียสละส่วนตัวเพื่อส่วนรวมและการคิดถึงส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว
 - 2.4 การให้ความร่วมมือแก่ทางราชการ
 - 2.5 การศึกษาให้เข้าใจกลไกของรัฐ
 - 2.6 การช่วยกันรักษาสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
 - 2.7 การรู้จักหน้าที่และปฏิบัติตามหน้าที่
 - 2.8 การใช้สิทธิเสรีภาพของตนในขอบเขตและมีใจกว้าง
 - 2.9 การเป็นที่พึ่งพาอาศัยของผู้อื่นได้
 - 2.10 การยอมรับสิทธิของตนเองและผู้อื่น
 - 2.11 การเคารพนับถือต่อชีวิตของตนและผู้อื่น
 - 2.12 การใช้สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งหรือออกเสียงประชามติ
อย่างฉลาดและระมัดระวัง
 - 2.13 การมีส่วนร่วมในการประกันเสรีภาพ ความปลอดภัย และ
ทรัพย์สินสมบัติส่วนตัว
 - 2.14 การเสียภาษีด้วยความเต็มใจ
 - 2.15 การมีประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพและเศรษฐกิจ คือ
ต้องรับผิดชอบในการประกอบอาชีพ เสียภาษีพ ใช้จ่ายอย่างประหยัดและระมัดระวัง
รู้จักสงวนทรัพยากรธรรมชาติและการออมทรัพย์
 - 2.16 การมีหน้าที่ที่จะต้องจงรักภักดีต่อประเทศของตน ทั้งในยามสงคราม
และยามสงบ ร่วมมือกับพลเมืองอื่น ๆ ในการทำงานในสิ่งที่คิดที่ขอให้สำเร็จและ
มีความรักชาติ
3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป
 - 3.1 เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้จำกัดเฉพาะหนังสือแบบเรียนภาษาไทย
ปีที่ 5 และ 6 เล่ม 1 และเล่ม 2 จำนวนรวม 4 เล่ม เท่านั้น ถ้าได้ขยายขอบเขต
ของการศึกษาออกไปในหนังสือแบบเรียนภาษาไทยที่ต่างระดับการศึกษา เช่น ระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ก็จะทำให้ทราบปริมาณพฤติกรรมของ
คุณธรรมแห่งความเป็นพลเมืองดีในหนังสือแบบเรียนดังกล่าวว่ามีปริมาณมากน้อยเพียงไร

3.2 ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ในทัศนะของ
ผู้สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช
2521

3.3 ควรทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการให้เหตุผลทางคุณธรรม
แห่งพลเมืองดี กับพฤติกรรมคุณธรรมแห่งพลเมืองดีของนักเรียนในระดับการศึกษาต่าง ๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กาญจนา ควบสุภา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแสดงตัว-เก็บตัว ความรู้สึก
รับผิดชอบและคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัย
วิชาการศึกษา ประสานมิตร 2516, 98 หน้า
- การศาสนา, กรม คู่มือสอนจริยศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ฉบับทดลอง)
2521, 95 หน้า
- ชาติ ลัทธิต การศึกษาเรื่องคุณธรรมแห่งความเป็นพลเมืองดีบางประการของเด็ก
ที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา
ประสานมิตร ค่ายความร่วมมือของสถาบันระหว่างชาติสำหรับคนควา
เรื่องเด็ก 2507, 111 หน้า
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ การแสดงตัว ความวิตกกังวล
ความเชื่อมั่นในตนเองกับคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ประสานมิตร กศ.ม.
วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2516, 104 หน้า
- นวลเพ็ญ และวีรยุทธ วิเชียรโชติ "การสร้างสรรคคุณธรรม" มิตรครู
21 : 24-27 31 สิงหาคม 2521
- พรพิมล สันติศิริภูภาค การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 3 ในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2520 วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2522, 162 หน้า
- วิจิตรา สุภากร วิเคราะห์หนังสืออ่านสำหรับเด็กในค่านคุณธรรมเฉพาะที่พิมพ์เป็น
ภาษาไทยระหว่างปี พ.ศ.2520-พ.ศ.2522 ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2523, 145 หน้า
- วิชาการ, กรม หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 2520, 442 หน้า
- ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมวิชาการ ความเป็นมาของแผนการศึกษา เอกสาร
ของกรมวิชาการ ชุดพัฒนาการทางการศึกษา โครงการพัฒนาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ 2504, 74 หน้า

ศึกษาธิการ, กระทรวง กองเผยแพร่การศึกษา แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2503
2504, 74 หน้า

สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก การวิจัยหลักสูตรประถมศึกษาตอนต้น
โครงการวิจัยหลักสูตรประถมศึกษา 2506, 2509, 339 หน้า

สุคใจ เหล่าสุนทร, การศึกษาเพื่ออาชีพในโรงเรียนชั้นมัธยม เอกสารการวิจัย
ส่วนบุคคลในลักษณะวิชาสังคมจิตวิทยา วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
2510, 152 หน้า

อนันต์ ศรีโสภณ สถิติเบื้องต้น ไทยวัฒนาพานิช 2521, 396 หน้า

Havighurst, Robert J., "Today's Children and Tomorrow's World"

Journal of the Association for Childhood Education

International, 37(8) : 358-360, April, 1961.